

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.9.2026
COM(2026) 516 final

2026/0293 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määruse (EL, Euratom) 2020/2092 (mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks) artikli 7 lõikega 2 ja mis käsitleb Ungarilt seoses nõukogu 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsusega (EL) 2022/2506 saadud kirjalikku teadet

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määruse (EL, Euratom) 2020/2092 (mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks)¹ (edaspidi „tingimuslikkuse määrus“) artikli 4 lõikes 1 on sätestatud, et „kui tehakse kindlaks, et liikmesriigis esineb õigusriigi põhimõtete rikkumisi, mis piisavalt otseselt mõjutavad või tekitavad tõsise riski, et mõjutavad liidu eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist või liidu finantshuvide kaitset, võetakse asjakohaseid meetmeid“.
2. Pärast 27. aprillil 2022 alustatud menetlust tegi Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) 18. septembril 2022 nõukogule ettepaneku² võtta vastu meetmed, et kaitsta liidu eelarvet õigusriigi põhimõtete rikkumise eest Ungaris (edaspidi „komisjoni ettepanek“). Komisjoni järeldustes käsitleti riigihankeid, prokuratuuri tegevuse tulemuslikkust ja korruptsioonivastast võitlust Ungaris, läbipaistvust ning huvide konflikti ohtu seoses avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ja nende hallatavate üksustega.
3. Nõukogu hindas oma 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsuses (EL) 2022/2506³ (edaspidi „nõukogu rakendusotsus“) nende parandusmeetmete rakendamise seisu, mille Ungari oli menetluse käigus välja pakkunud, ning leidis, et mitme parandusmeetme puhul esineb endiselt olulisi nõrkusi, riske ja puudusi, mistõttu ei ole need komisjoni algselt tõstatatud probleemide lahendamiseks piisavad.
4. Eelkõige leidis nõukogu, et olulised nõrkused õhnestavad jätkuvalt tõsiselt selliste parandusmeetmete piisavust, mis on horisontaalset, struktuurset ja süsteemset laadi ning on keskse tähtsusega Ungaris riigihangete, süüdistuse esitamise tõhususe ja korruptsioonivastase võitlusega seotud õigusriigi põhimõtete süsteemsete rikkumiste heastamiseks. Seega võeti seisukoht, et need nõrkused ohustavad parandusmeetmete tõhusust tervikuna. Kuna tuvastatud nõuetele mittevastavuse juhtumid viitasid süsteemsele rikkumisele, leiti, et need mõjutavad suurel määral liidu eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist ja liidu finantshuvide kaitset piisavalt otsesel viisil.
5. Nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõikega 1 peatati 55 % eelarvelistest kulukohustustest ühtekuuluvuspoliitika kolme rakenduskava raames, mida kavatseti rakendada peamiselt riigihangete kaudu⁴. Artikli 2 lõikega 2 keelati liidu eelarve otsese ja kaudse täitmise raames võtta juriidilisi kohustusi avalikes huvides tegutseva usaldushalduse suhtes, mis on asutatud Ungari 2021. aasta IX seaduse (avalikke

¹ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj>.

² Ettepanek: nõukogu rakendusotsus, mis käsitleb meetmeid liidu eelarve kaitsmiseks õigusriigi põhimõtete rikkumise eest Ungaris, COM(2022) 485 final, 18.9.2022.

³ Nõukogu 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsus (EL) 2022/2506, mis käsitleb meetmeid liidu eelarve kaitsmiseks õigusriigi põhimõtete rikkumise eest Ungaris, ELT L 325, 20.12.2022, lk 94, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/2506/oj.

⁴ Vt nõukogu rakendusotsuse põhjendused 20 ja 21. Asjaomased programmid on keskkonna ja energiatõhususe rakenduskava+, integreeritud transpordi rakenduskava+ ning territoriaalse arengu ja asulate arendamise rakenduskava+.

ülesandeid täitvate avalikes huvides tegutsevate varahaldusfondide kohta, edaspidi „avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlev seadus“) alusel, või sellise avalikes huvides tegutseva usaldushalduse hallatava üksuse suhtes. Nõukogu rakendusotsuse artikli 3 kohaselt pidi Ungari komisjoni iga kolme kuu järel parandusmeetmete rakendamisest teavitama.

6. Kuna Ungari ei esitanud kirjalikku teadet, hindas komisjon 13. detsembril 2023 tingimuslikkuse määruse artikli 7 lõike 2 kohaselt omal algatusel olukorda uuesti⁵ (edaspidi „komisjoni uuesti hindamise otsus“), võttes arvesse teavet, mille Ungari oli esitanud nõukogu rakendusotsuse artikli 3 kohastes kvartaliaruannetes, ning muid usaldusväärseid teabeallikaid, mis olid komisjonile selleks ajaks kättesaadavad. Komisjoni uuesti hindamise otsuses leiti, et Ungari ei ole kõrvaldanud olukorda, mis oli viinud eelarvemeetmete vastuvõtmiseni.
7. 2. detsembril 2024 esitas Ungari komisjonile kirjaliku teate avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva seaduse muudatuste kohta ning taotles avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi ja nende hallatavaid üksusi käsitleva nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõike 2 kohase meetme täielikku või osalist lõpetamist. Samal ajal ei teatanud Ungari komisjonile ühestki muust parandusmeetmest, mille eesmärk oleks olnud kõrvaldada olukord, mis oli viinud nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõike 1 kohase meetme vastuvõtmiseni.
8. 16. detsembril 2024 võttis komisjon vastu otsuse C(2024) 9140 final⁶ (edaspidi „komisjoni 2024. aasta otsus“), milles järeldati, et olukorda, mis viis nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõike 2 kohase meetme vastuvõtmiseni, ei ole kõrvaldatud.
2. **UNGARI KIRJALIK TEADE VASTAVALT TINGIMUSLIKKUSE MÄÄRUSE ARTIKLI 7 LÕIKELE 2**
9. 9. septembril 2026 edastas Ungari komisjonile tingimuslikkuse määruse artikli 7 lõike 2 kohase kirjaliku teate.
10. Ungari väidab oma kirjalikus teates, et nõukogu rakendusotsuses loetletud seitsmeteistkümne parandusmeetmega võetud kohustused olid kirjaliku teate esitamise ajaks täielikult ja nõuetekohaselt täidetud (välja arvatud üks Arachnet käsitleva parandusmeetme element). Lisaks viitas Ungari kolme uue parandusmeetme rakendamisele: i) osalemine tõhustatud koostöös Euroopa Prokuratuuri asutamisel, ii) usaldusväärse, läbipaistvuse ja konkurentsivõime

⁵ C(2023) 8999 final, komisjoni 13. detsembri 2023. aasta otsus määruse (EL, Euratom) 2020/2092 artiklis 4 sätestatud tingimuste täitmise uuesti hindamise kohta komisjoni algatusel pärast nõukogu 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsust (EL) 2022/2506 Ungari kohta; kättesaadav aadressil https://commission.europa.eu/document/83f08b3a-bf4a-4462-a361-88d44692452b_en.

⁶ Komisjoni 16. detsembri 2024. aasta otsus, mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määruse (EL, Euratom) 2020/2092 (mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks) artikli 7 lõikega 2 ja mis käsitleb Ungarilt seoses nõukogu 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsuse (EL) 2022/2506 artikli 2 lõikega 2 saadud kirjalikku teadet; kättesaadav aadressil https://commission.europa.eu/document/download/8003e1ad-8e79-4238-bf76-af1fcd2b5efe_en?filename=20241216%20Decision%20on%20PITs%20notification%20-%20EN.pdf.

tugevdamine riigihanketurul ning iii) selliste eeskirjade vastuvõtmine, millega tagatakse üksuste tegelike tulusaajate läbipaistvus ja selgitatakse avaliku sektori toetuste kasutamist.

11. Selle põhjal väidab Ungari, et tingimuslikkuse määruse artikli 4 kohased meetmete vastuvõtmise tingimused ei ole enam täidetud, ning taotleb nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõigetes 1 ja 2 sätestatud meetmete lõpetamist.

3. EUROOPA KOMISJONI HINDAMISE JÄRELDUSED

12. Komisjon hindas Ungari esitatud parandusmeetmeid ja nende aluseks olevaid tõendeid, mille hulgas olid kehtivad õigusaktid, hiljutised seadusandlikud muudatused ja nendega seotud rakendusmeetmed.
13. Osutatud seadusandlikud muudatused hõlmavad meetmeid, millega tugevdatakse ametialase aususe ameti volitusi ja tagatakse, et ametil oleks juurdepääs oma töö tegemiseks vajalikele andmetele; luuakse terviklik varade deklareerimise süsteem; seatakse eesmärgiks suurendada läbipaistvust ja maandada avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste tegevusega seotud huvide konflikti riske kuni nende likvideerimiseni; laiendatakse uurimisasutuste ja prokuratuuri otsuste kohtulikku kontrolli; tugevdatakse liidu rahalise toetuse üle tehtavat kontrolli; suurendatakse riigihangete ja avaliku sektori kulutuste kasutamise läbipaistvust üldiselt.
14. Ungari võttis vastu ka uued parandusmeetmed. Euroopa Prokuratuuriga ühinemine kui keskse tähtsusega parandusmeede suurendab näiteks tõhusa uurimise ja süüdistuste esitamise võimalusi liidu finantshuve kahjustavate kuritegude korral, kuna Euroopa Prokuratuur saab uurida pärast 2021. aasta juunit toime pandud võimalikke kuritegusid. See hõlmab kogu ajavahemikku alates sellest, kui nõukogu meetmed 2022. aastal vastu võttis. Lisaks toetavad tegelikke tulusaajaid käsitlevad uued normid korruptsioonivastast võitlust, kuna neis kehtestatakse rangemad aruandlusstandardid, mis võimaldavad avalikku kontrolli. Ungari tugevdas veelgi oma hankelepingute sõlmimise korda, et suurendada läbipaistvust, hõlbustada konkurentsi ning ennetada korruptsiooni ja huvide konflikte.
15. Kirjalikus teates esitatud vastuvõetud parandusmeetmete paketiga on Ungari paljudel juhtudel läinud 2022. aastal võetud kohustustest kaugemale. Näiteks antakse kehtiva vara deklareerimise süsteemiga ametialase aususe ametile märkimisväärselt ulatuslikumad kontrollivolitused ning laiendatakse varadeklaratsioonide esitamise kohustust ja nende kohustuste täitmata jätmise eest määratavaid karistusi võrreldes algsete kohustustega suuremale hulgale suure riskiga ametnikele. Need lisakohustused koos täiesti uute parandusmeetmetega aitavad tulemuslikumalt saavutada eesmärki, mille täitmisele konkreetsed sihipärased parandusmeetmed pidid kaasa aitama.
16. Olles hinnanud kõiki parandusmeetmeid ja nende rakendamist tervikuna ning pööranud erilist tähelepanu horisontaalset, struktuurset ja süsteemset laadi

meetmetele, nagu on leitud nõukogu rakendusotsuses, järeldeb komisjon, et Ungari on tõendanud, et ta on varem tuvastatud nõrkused ja puudused kõrvaldanud.

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määruse (EL, Euratom) 2020/2092 (mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks) artikli 7 lõikega 2 ja mis käsitleb Ungarilt seoses nõukogu 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsusega (EL) 2022/2506 saadud kirjalikku teadet

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrust (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks⁷ (edaspidi „tingimuslikkuse määrus“), eriti selle artikli 7 lõikeid 1 ja 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) Komisjoni ettepaneku⁸ (edaspidi „komisjoni ettepanek“) alusel võttis nõukogu 15. detsembril 2022 vastu rakendusotsuse (EL) 2022/2506, mis käsitleb meetmeid liidu eelarve kaitsmiseks õigusriigi põhimõtete rikkumise eest Ungaris⁹ (edaspidi „nõukogu rakendusotsus“). Nõukogu arutelud põhinesid komisjoni ettepanekul ja selle seletuskirjal, samuti komisjoni 30. novembri 2022. aasta teatisel nõukogule¹⁰ (edaspidi „komisjoni teatis“) ning komisjoni 9. detsembri 2022. aasta ajakohastatud hinnangul¹¹.
- (2) Nõukogu rakendusotsuse põhjenduste 11–14 kohaselt oli komisjon tuvastanud tõsiseid õigusnormide süsteemseid rikkumisi, puudusi ja nõrkusi riigihankemenetlustes, lepingute koondumist, hankelingute sõlmimise korra ja huvide konfliktide käsitlevate normide kohaldamata jätmist avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ja nende hallatavate üksuste suhtes ning läbipaistvuse puudumist seoses nende usaldushalduste rahaliste vahendite haldamisega. Lisaks leiti täiendavaid probleeme seoses väidetavate kuritegude tulemusliku uurimise ja nende eest süüdistuste esitamise piirangute, prokuratuuri töö korralduse ning toimiva ja tulemusliku korruptsioonivastase raamistiku puudumisega. Tuvastatud rikkumisi, puudusi ja nõrkusi peeti laialt levinuks ja omavahel seotuks.
- (3) Nõukogu rakendusotsuses hinnati nende parandusmeetmete rakendamist, mida Ungari oli kohustunud menetluse käigus võtma, ja nende peamisi rakendusetappe, mis

⁷ ELT L 433 I, 22.12.2020, lk 1.

⁸ Ettepanek: nõukogu rakendusotsus, mis käsitleb meetmeid liidu eelarve kaitsmiseks õigusriigi põhimõtete rikkumise eest Ungaris, COM(2022) 485 final, 18.9.2022.

⁹ Nõukogu rakendusotsus, lk 94–109.

¹⁰ Komisjoni teatis nõukogule liidu eelarve kaitsmiseks mõeldud parandusmeetmete kohta, millest Ungari teatas vastavalt määrusele (EL, Euratom) 2020/2092, COM(2022) 687 final.

¹¹ Vt nõukogu rakendusotsus, põhjendus 33.

kajastasid peamisi kohustusi, mille Ungari pidi enda esitatud ajakava kohaselt täitma¹². Komisjoni ettepanekus leiti, et need parandusmeetmed koos võimaldaksid põhimõtteliselt kõrvaldada menetluses tuvastatud kitsaskohad, mis on seotud õigusnormide süsteemsete rikkumiste, riigihangete puuduste ja nõrkuste, huvide konfliktide ohu ja avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste probleemidega, samuti kõrvaldada uurimise, süüdistuse esitamise ja korruptsioonivastase raamistikuga seotud lisapõhjused, tingimusel et kõiki parandusmeetmeid rakendatakse nõuetekohaselt ja tulemuslikult¹³.

- (4) Hoolimata Ungari võetud mitmest meetmest leidis nõukogu, et mitme parandusmeetme puhul esineb endiselt olulisi nõrkusi, riske ja puudusi. Eelkõige leiti, et olulised nõrkused õonestavad jätkuvalt tõsiselt selliste horisontaalset, struktuurset ja süsteemset laadi parandusmeetmete piisavust, mis on Ungaris riigihangete, süüdistuse esitamise tõhususe ja korruptsioonivastase võitlusega seotud õigusriigi põhimõtete süsteemsete rikkumiste heastamiseks keskse tähtsusega¹⁴.
- (5) Nõukogu rakendusotsuses tuletati meelde, et parandusmeetmeid, välja arvatud üksnes avalikes huvides tegutsevate usaldushaldustega seotud parandusmeetmeid, tuleb hinnata tervikuna ning kvalitatiivse, mitte üksnes kvantitatiivse hindamise alusel, võttes arvesse nende üldist piisavust eelarvemeetmete vastuvõtmiseni viinud olukorra lõpetamiseks¹⁵.
- (6) Selle põhjal järeldas nõukogu, et Ungari 2022. aastal menetluse käigus teatatud asjaomased parandusmeetmed tervikuna, nagu need on vastu võetud ja pidades silmas nende üksikasju, ning sellest tulenevat ebakindlust seoses nende tegeliku kohaldamisega, ei ole lõpetanud tuvastatud õigusriigi põhimõtete rikkumisi. Kuna tuvastatud nõuetele mittevastavuse juhtumid viitasid süsteemsele rikkumisele, leiti nõukogu rakendusotsuses, et need mõjutavad suurel määral liidu eelarve usaldusväärsust finantsjuhtimist ja liidu finantshuvide kaitset piisavalt otsesel viisil¹⁶.
- (7) Seoses rikkumistega, mis on tuvastatud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste puhul, järeldas nõukogu, et Ungari õigusraamistikus esineb puudusi ning võetud meetmetega ei ole kõrvaldatud huvide konfliktide riski, milleks parandusmeetmed on mõeldud. Ungari võetud parandusmeetmed peeti ebapiisavaks, mistõttu püsib jätkuvalt tõsine oht liidu eelarvele¹⁷.
- (8) Sellest tulenevalt peatati nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõikega 1 55 % eelarvelistest kulukohustustest ühtekuuluvuspoliitika kolme rakenduskava raames, mida kavatseti rakendada peamiselt riigihangete kaudu¹⁸. Lisaks keelati artikli 2 lõikega 2 võtta liidu eelarve otsese või kaudse eelarve täitmise raames juriidilisi kohustusi avalikes huvides tegutseva usaldushalduse suhtes, mis on asutatud avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva seaduse alusel, või sellise avalikes huvides tegutseva usaldushalduse hallatava üksuse suhtes. Lõpetuseks sätestati

¹² Kolmteist nõukogu rakendusotsuses sätestatud parandusmeetmeid sisaldas peamisi rakendusetappe, mille Ungari pidi lõpule viima 19. novembriks 2022 (vt nõukogu rakendusotsuse põhjendus 27).

¹³ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 29.

¹⁴ Nõukogu rakendusotsus, põhjendused 55 ja 56.

¹⁵ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 57.

¹⁶ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 58.

¹⁷ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 62.

¹⁸ Nõukogu rakendusotsus, põhjendused 20 ja 21. Asjaomased programmid on keskkonna ja energiatõhususe rakenduskava+, integreeritud transpordi rakenduskava+ ning territoriaalse arengu ja asulate arendamise rakenduskava+.

artiklis 3, et Ungari peaks teavitama komisjoni hiljemalt 16. märtsiks 2023 ja seejärel iga kolme kuu järel nende parandusmeetmete rakendamisest, mida ta kohustus võtma.

- (9) Tingimuslikkuse määruse artikli 7 lõike 1 kohaselt võib „[a]sjaomane liikmesriik [...] võtta igal ajal vastu uued parandusmeetmed ja esitada komisjonile kirjaliku teate, sealhulgas tõendid näitamaks, et artikli 4 tingimused ei ole enam täidetud“.
- (10) Tingimuslikkuse määruse artikli 7 lõike 2 kohaselt hindab „[k]omisjon [...] asjaomase liikmesriigi taotlusel [...] hiljemalt ühe aasta jooksul pärast nõukogu poolt meetmete vastuvõtmist uuesti olukorda asjaomases liikmesriigis, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi esitatud tõendeid ning asjaomase liikmesriigi võetud uute parandusmeetmete piisavust“. Lisaks nähakse samas sättes ette, et kui komisjon leiab, et artikli 4 tingimused ei ole enam täidetud, „esitab ta nõukogule ettepaneku rakendusotsuse kohta, millega vastuvõetud meetmed lõpetatakse“, või kui komisjon leiab, et meetmete vastuvõtmiseni viinud olukorda on osaliselt parandatud, esitab ta „ettepaneku rakendusotsuse kohta, millega vastuvõetud meetmeid kohandatakse“. Lõpetuseks sätestatakse, et „[k]ui komisjon leiab, et meetmete vastuvõtmiseni viinud olukorda ei ole parandatud, saadab ta asjaomasele liikmesriigile põhjendatud otsuse ja teavitab sellest nõukogu“.
- (11) 13. detsembril 2023 võttis komisjon kooskõlas tingimuslikkuse määruse artikli 7 lõikega 2 ja kuna Ungari ei esitanud kirjalikku teadet meetmete lõpetamise taotlemiseks, omal algatusel vastu otsuse¹⁹ olukorra uuesti hindamise kohta (edaspidi „komisjoni uuesti hindamise otsus“). Komisjoni uuesti hindamise otsuses leiti, et hoolimata komisjoni ja Ungari ametiasutuste korrapärasest teabevahetusest ei ole Ungari kõrvaldanud olukorda, mis oli viinud eelarvemeetmete vastuvõtmiseni. Seetõttu ei teinud komisjon nõukogule ettepanekut nõukogu rakendusotsuse artikli 2 alusel vastu võetud meetmete lõpetamiseks ega kohandamiseks.
- (12) 2. detsembril 2024 esitas Ungari komisjonile tingimuslikkuse määruse artikli 7 lõike 1 kohase kirjaliku teate avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva seaduse muudatuste kohta, mida käsitati uue parandusmeetmena. Selles kirjalikus teates taotles Ungari valitsus avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõike 2 kohase meetme täielikku või osalist lõpetamist. Ungari ei teatanud komisjonile ühestki muust uuest parandusmeetmest, mille eesmärk oleks olnud kõrvaldada olukord, mis viis nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõike 1 kohase meetme vastuvõtmiseni.
- (13) 16. detsembril 2024 võttis komisjon vastu otsuse C(2024) 9140 final²⁰ (edaspidi „komisjoni 2024. aasta otsus“), milles järeldati, et olukorda, mis oli viinud nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõike 2 kohase meetme vastuvõtmiseni, ei ole kõrvaldatud. Selles otsuses loetles komisjon mitu Ungari pakutud parandusmeetme kohandust (või samaväärse mõjuga meedet), mis oleksid vajalikud järeldamiseks, et avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ja nende hallatavate üksuste puhul on olukorda piisavalt

¹⁹ C(2023) 8999 final, komisjoni 13. detsembri 2023. aasta otsus määruse (EL, Euratom) 2020/2092 artiklis 4 sätestatud tingimuste täitmise uuesti hindamise kohta komisjoni algatusel pärast nõukogu 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsust (EL) 2022/2506 Ungari kohta; kättesaadav aadressil https://commission.europa.eu/document/83f08b3a-bf4a-4462-a361-88d44692452b_en.

²⁰ Komisjoni 16. detsembri 2024. aasta otsus, mis on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määruse (EL, Euratom) 2020/2092 (mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks) artikli 7 lõikega 2 ja mis käsitleb Ungarilt seoses nõukogu 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsuse (EL) 2022/2506 artikli 2 lõikega 2 saadud kirjalikku teadet; kättesaadav aadressil https://commission.europa.eu/document/download/8003e1ad-8e79-4238-bf76-af1fcd2b5efe_en?filename=20241216%20Decision%20on%20PITs%20notification%20-%20EN.pdf.

parandatud. Komisjoni 2024. aasta otsuses loetleti ka elemendid, mis oleksid aidanud suurendada Ungari pakutud parandusmeetme tõhusust²¹.

- (14) 9. septembril 2026 edastas Ungari komisjonile tingimuslikkuse määruse artikli 7 lõike 1 kohase uue kirjaliku teate (edaspidi „kirjalik teade“), milles ta väitis, et tingimuslikkuse määruse artikli 4 kohased meetmete vastuvõtmise tingimused ei ole enam täidetud. Kirjalikus teates taotles Ungari valitsus nõukogu rakendusotsuse kohaste eelarvemeetmete täielikku lõpetamist ja nendega seotud aruandekohustuse peatamist.

2. PARANDUSMEETMED

- (15) Ungari teatas oma kirjalikus teates kooskõlas tingimuslikkuse määruse artikli 7 lõikega 1, et kohustused, mille ta oli varem tingimuslikkuse määruse alusel vastu võetud või pakutud parandusmeetmete raames võtnud, on täielikult ja piisavalt täidetud. Selle põhjal väitis Ungari, et kõik nõukogu rakendusotsuses varem kindlaks tehtud süsteemsed õigusnormide rikkumised, puudused ja nõrkused on edukalt kõrvaldatud ning tingimuslikkuse määruse artikli 4 tingimused ei ole enam täidetud²².
- (16) Lisaks võttis Ungari vastu täiendavad parandusmeetmed. Enamik varasematest või uutest parandusmeetmetest võeti vastu, neid muudeti või rakendati kooskõlas 23. juunil 2026 vastu võetud 2026. aasta XVIII seadusega, millega muudetakse teatavaid Euroopa Liidu rahalistele vahenditele juurdepääsuks vajalikke õigusakte²³ (edaspidi „koondseadus“), ja 28. juulil 2026 vastu võetud 2026. aasta XXXV seadusega²⁴.
- (17) Selguse huvides hinnatakse käesolevas otsuses esmalt avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevat parandusmeedet, seejärel muid olemasolevaid parandusmeetmeid ja lõpuks täiendavaid uusi parandusmeetmeid.

2.1. Selle tagamine, et liidu toetuse kasutamine avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste poolt oleks läbipaistev

- (18) Nõukogu rakendusotsuses toodi esile mure, et avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ja nende hallatavate üksuste suhtes hankelepingute sõlmimise korda ja huvide konflikte käsitlevaid norme ei kohaldata ning et usaldushaldused ei halda rahalisi vahendeid läbipaistvalt²⁵. Nagu on märgitud eespool, põhjenduses (7), leidis nõukogu, et õigusraamistikus esineb puudusi, mis ei ole kõrvaldatud. Praktikas jäi lahendamata huvide konflikti oht, mille kõrvaldamiseks oli avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlev parandusmeede ette nähtud.
- (19) Komisjoni 2024. aasta otsuses tuletati meelde selle õigusraamistiku konkreetseid puudusi, mis olid endiselt kõrvaldamata. Hoolimata mõnest Ungari võetud meetmest võisid kõrgema tasandi ametnikud siiski kuuluda avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste nõukogudesse ja kõrgematel poliitilistel juhtidel võis sellistes nõukogudes töötamise ajal olla ka muid tasustatud töökohti. Leiti, et see tekitab olukorra, kus kõrgemad poliitilised juhid võivad osaleda otsuste tegemises, mis on

²¹ Komisjoni 2024. aasta otsus, põhjendused 49 ja 50.

²² Kirjalik teade, lk 2.

²³ Kirjaliku teate lisa 1.2, 2026. aasta ametlik väljaanne nr 80 (edaspidi „koondseadus“). Kõik koondseaduse sätted on jõustunud.

²⁴ Kirjaliku teate lisa 1.22, 2026. aasta ametlik väljaanne nr 102. Käesoleva otsuse alusel hinnatavate parandusmeetmete seisukohast olulised sätted jõustusid 26. augustiks 2026. Käesoleva otsuse alusel hinnatavate parandusmeetmete seisukohast olulised sätted jõustusid 26. augustiks 2026. Kõnealuse seaduse parandusmeetmeid käsitlevad sätted on jõustunud. Vt seaduse XXXV paragrahv 58.

²⁵ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 11.

seotud avaliku sektori vahendite väljamaksmisega üksustele, kus nad ise töötavad ja kus neil on oluline otsustusõigus²⁶.

- (20) Ungari esitas oma kirjalikus teates põhiseaduse ja õigusaktide muudatused koos rakenduseeskirjadega, mille eesmärk oli i) likvideerida avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused kahes etapis ja ii) kõrvaldada olemasolevad struktuursed huvide konfliktidega seotud riskid kuni kõigi avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste likvideerimiseni. Ungari valitsuse hinnangul annaksid need muudatused vajalikud tagatised, et kaitsta liidu eelarvet huvide konfliktidega seotud riskide eest, ning läheksid isegi rangelt vajalikust kaugemale, likvideerides avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused täielikult.

2.1.1. Avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste likvideerimine

- (21) 15. juunil 2026 võttis Ungari vastu põhiseaduse kuueteistkümnenda muudatuse, mis jõustus 20. juunil 2026²⁷. Kuueteistkümnenda muudatusega loodi põhiseaduslik alus avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste likvideerimise protsessile, i) tunnistades kehtetuks põhiseaduse endise artikli 38 lõike 6, millega tunnustati avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi osana riigi vara reguleerivast põhiseaduslikust raamistikust, ii) nähes ette, et avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste likvideerimisel tuleb riigi poolt avalikes huvides tegutsevatele usaldushaldustele antud vara, samuti sellest saadud tulu ja seda asendav vara tagastada tasuta riigile kui üldõigusjärglasele, iii) nähes ette, et avalikes huvides tegutseva usaldushalduse asutajaõigusi, sealhulgas õigust selline üksus likvideerida, peab teostama riik, ning iv) nähes ette, et tegevust, tegevuse lõpetamist ja avalike ülesannete täitmist reguleerivad üksikasjalikud normid tuleb kehtestada seadusega.
- (22) Kuueteistkümnenda muudatuse rakendamiseks muudeti koondseaduse 32. jaotisega avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevat seadust (edaspidi „avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlev muudetud seadus“)²⁸. Muu hulgas anti nende muudatustega avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste asutajaõigused üle riigile,²⁹ keda esindab valitsuse (29. juuni) otsusega nr 1214/2026 määratud minister,³⁰ ning kehtestati kaks eraldi protsessi, et likvideerida i) 31. augustiks 2026 sellised avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused, mis ei tegele oma avalike ülesannete raames kõrgharidusega (edaspidi „kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused“), ja ii) 1. augustiks 2027 sellised avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused, mis tegelevad oma avalike ülesannete raames kõrgharidusega (edaspidi „kõrgharidusega seotud avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused“)³¹.
- (23) Mis puudutab kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi, mis on määratletud muudetud avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse lisas 2, siis nähakse selle seaduse uue

²⁶ Komisjoni 2024. aasta otsuse põhjendused 12–16, milles viidatakse nõukogu rakendusotsuse põhjendustele 42, 43 ja 62 ning komisjoni teatise punktile 70.

²⁷ Kirjaliku teate lisa 4.4, 2026. aasta ametlik väljaanne nr 74.

²⁸ Kirjaliku teate lisa 4.5, avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste seadus (kehtiv alates 29. juunist 2026).

²⁹ Vt koondseaduse paragrahv 129, millega on asendatud avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 7 lõiked 1–3.

³⁰ Kirjaliku teate lisa 4.6, valitsuse otsus nr 1214/2026 (29. juuni), 2026. aasta ametlik väljaanne nr 81. Valitsuse otsus jõustus 30. juunil 2026.

³¹ Vt koondseaduse paragrahv 135, millega lisati avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevasse muudetud seadusesse paragrahv 31/G.

paragrahviga 25/A ette, et asutajaõigusi omava ministri esialgse otsuse alusel võetakse vastu valitsuse otsus, millega määratakse muu hulgas asjaomaste avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste likvideerimise kuupäev hiljemalt 31. juuliks 2026, tehakse kindlaks järelejäänud ülesanded, mida riigiorganid (kui neid on) võivad üle võtta ja täita, määratakse vara ja nimetatud ülesandeid üle võttev avaliku sektori asutus ning nimetatakse ametisse likvideerija.

- (24) Sellega seoses nähakse 14. juulil 2026 vastu võetud valitsuse otsusega nr 1226/2026³² ette, et alates 31. juulist 2026 likvideeritakse kõik kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused. Otsuses on kindlaks määratud ka avalikud ülesanded, mille täitmist jätkatakse ja mis antakse tagasi riigile, nimetatud vastutavad ministrid ja eelarveasutused, kes need ülesanded üle võtavad, nimetatud ametisse likvideerijad, kes teevad järelevalvet likvideerimismenetluse üle, ning sätestatud riigi omandisse tagasi minevate äriühingute ja varaga seotud omandiõiguste teostamise kord.
- (25) Lisaks on valitsuse dekreediga nr 134/2026³³ sätestatud üksikasjalikud normid selliste ajaloouringute ja kultuuripärandi säilitamisega seotud avalike ülesannete üleandmise kohta, mida täidavad kaks kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsevat usaldushaldust: Kesk- ja Ida-Euroopa ajaloo ja ühiskonna uurimise sihtasutus ning Lajos Batthyany sihtasutus.
- (26) Mis puudutab konkreetselt liidu rahaliste vahendite taotlemist või saamist, siis avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 25/I kohaselt asendavad Euroopa Liidu kaasrahastatavate projektide või toetuskavade puhul toetust saavad eelarveorganid kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused pärast nende ülesannete ülevõtmist.
- (27) Kuigi avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevas muudetud seaduses on sätestatud, et üldjuhul kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused likvideeritakse, nähakse selles ette ka võimalus jätkata tegevust juriidilise isikuna, kui üks või mitu valitsusvälist asutajat seda taotlevad. Sellisel juhul võib sihtasutus jätkata kas asjaomaste õigusnormidega reguleeritud tavalise varahaldusfondina või Ungari tsiviilseadustikuga reguleeritud tavalise sihtasutusena. Sellise jätkumise korral ei säilitata siiski üksuse staatust avalikes huvides tegutseva usaldushaldusena avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse tähenduses³⁴.
- (28) Kui tegevuse jätkamiseks ei esitata nõuetekohast taotlust, näeb avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahv 25/B ette, et asjaomane kohus peab 31. augustil 2026 sihtasutuse registrist kustutama, kusjuures kustutamine jõustub samal päeval. Sellisel juhul kaob kõnealune kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsev usaldushaldus juriidilise isikuna täielikult. Kuna ühtegi sellist taotlust ei esitatud, kustutati kõik avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse lisas 2 määratletud kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused 31. augustil 2026 avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 25/B

³² Kirjaliku teate lisa 4.10, valitsuse otsus nr 1226/2026 (14. juuli), 2026. aasta ametlik väljaanne nr 89.

³³ Kirjaliku teate lisa 4.12, 2026. aasta ametlik väljaanne nr 120.

³⁴ Vt koondseaduse paragrahv 134, millega lisati avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevasse muudetud seadusesse paragrahv 25/C.

lõike 1 kohaselt täielikult juriidiliste isikutena registrist ning kustutamine jõustus samal päeval³⁵.

- (29) Kõrgharidusega seotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste puhul määrati valitsuse 2. juuli 2026. aasta otsusega nr 1219/2026, mis jõustus 3. juulil 2026, haridus- ja lasteasjade eest vastutav minister organiks, kes teostab eranditult Ungari riigi nimel kõigi kõrgharidusega seotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste asutajaõigusi³⁶.
- (30) Lisaks leidis Ungari oma kirjalikus teates, et kõrgharidusega seotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste likvideerimiseks on vaja eraldiseisvat ja pikemat menetlust, et mitte häirida kõrgharidustegevuse igapäevast toimimist, sealhulgas stipendiumide andmist, kliiniliste teenuste osutamist ja tervishoiutegevust.
- (31) Seetõttu ei ole koondseaduses erinevalt kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsevatest usaldushaldustest ette nähtud erisätteid kõrgharidusega seotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste kohese likvideerimise kohta. Selle asemel näeb avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahv 31/G ette, et eraldi seadusega kehtestatakse hiljemalt 1. augustiks 2027 normid kõrgharidusega seotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste tegevuse lõpetamiseks, nende avalike ja muude ülesannete täitmiseks ning nende likvideerimiseks.

2.1.2. Sätted huvide konfliktidega seotud riskide käsitlemiseks

- (32) Koos avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste likvideerimist käsitlevate muudatustega kehtestati koondseadusega ka muud sätted, millega muudeti avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ja nende hallatavate üksuste juhtimist, keskendudes huvide konfliktidega seotud riskide käsitlemisele ajavahemikul, mil avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused ja nende hallatavad üksused veel tegutsevad.
- (33) Kirjaliku teate kohaselt kajastavad need muudatused komisjoni 2024. aasta otsust selles osas, milles on loetletud kohandused (või samaväärse mõjuga meetmed), mis on vajalikud, et teha avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevas seaduses konkreetseid muudatused, mille Ungari esitas 2024. aasta detsembris, ning elemendid, mis oleksid aidanud muuta need tulemuslikumaks, nagu on märgitud kõnealuse otsuse põhjendustes 49 ja 50.
- (34) Kui avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva algse seaduse kohaselt ei olnud juhatuse ega järelevalvenõukogu liikme ametiaeg ajaliselt piiratud, siis avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 6 lõike 4 kohaselt on nende ja avalikes huvides tegutseva usaldushalduse asutatud või hallatava juriidilise isiku tegevjuhi³⁷ ametiaeg piiratud nelja aastaga. Ametiaega võib pikendada ainult üks kord kuni nelja lisa-aasta võrra; pikendamine on võimalik üksnes ühe ja sama juhatuse või järelevalvenõukogu koosseisus või ühe avalikes huvides tegutseva

³⁵ Kirjaliku teate lisa 4.13, tõendid registrist kustutatud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste kohta, mida kinnitab avalikult kättesaadav kodanikuühiskonna organisatsioonide register. Registri andmeid loetakse 2021. aasta CLXXXI seaduse paragrahvi 86 lõike 1 kohaselt autentseteks ja usaldusväärseteks.

³⁶ Kirjaliku teate lisa 4.8, valitsuse otsus nr 1219/2026 (2. juuli), 2026. aasta ametlik väljaanne nr 84.

³⁷ Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 15 lõikes 1c on avalikes huvides tegutseva usaldushalduse asutatud või hallatava juriidilise isiku tegevjuht määratletud kui tegevjuht, kes tegutseb avalikes huvides tegutseva usaldushalduse asutatud või hallatava juriidilise isiku Euroopa Liidu vahendite kasutamise eest vastutava kõrgema finantsjuhina.

usaldushalduse asutatud või hallatava juriidilise isiku puhul³⁸. Ametiaja piirangut kohaldatakse ka juba ametisse nimetatud juhatuse või järelevalvenõukogude liikmete suhtes, tingimusel, et kui nende ametiaeg on koondseaduse jõustumise kuupäevast alates kestnud üle nelja aasta, lõpeb nende ametiaeg uue liikme ametisse nimetamise päeval vastavalt avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevas muudetud seaduses sätestatud korrale³⁹. Selleks et tagada kõrgharidusega seotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ja nende hallatavate üksuste tegevuse nõuetekohane jätkumine, on avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahviga 31/I kehtestatud järgmine üleminekukord: seda üldreeglit ei kohaldata kõrgharidusega seotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste hallatavate üksuste tegevjuhtide suhtes kuni 1. augustini 2027 kooskõlas paragrahvis 31/G sätestatud ajakavaga kõnealuste avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste likvideerimiseks.

- (35) Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 15 lisatud uute lõigete kohaselt peab avalikes huvides tegutseva usaldushalduse juhatuse või järelevalvenõukogu liikmed määrama asutajaõiguste omaja avaliku kandideerimiskutse kaudu. Kandidaatidel peab olema kõrgharidus, nad peavad tõendama oma sõltumatust, laitmatut mainet, erapooletust ja ausust ning neil ei tohi olla põhjust huvide konfliktiks⁴⁰. Nimetatud liikmeid ja avalikes huvides tegutseva usaldushalduse asutatud või hallatava juriidilise isiku tegevjuhte saab ametisse nimetada üksnes juhul, kui riigikontroll on 15 päeva jooksul pärast asutajaõiguste omajalt taotluse saamist esitatud arvamuses teinud kindlaks nende sõltumatuse, laitmatu maine, erapooletuse ja aususe⁴¹. Kui riigikontroll leiab, et juba ametisse nimetatud isik ei vasta nendele kriteeriumidele, ei saa asjaomane isik kasutada oma ametikohast tulenevaid õigusi ega saada tasu. Isikute puhul, kelle ametiaeg algas enne koondseaduse jõustumist, peab asutajaõiguste teostaja 15 tööpäeva jooksul alates nimetatud kuupäevast taotlema riigikontrollilt nende sõltumatuse, laitmatu maine, erapooletuse ja aususe kontrollimist. Kui need kriteeriumid ei ole täidetud, peab riigikontroll algatama asutajaõiguste teostaja juures asjaomase isiku ametist vabastamise⁴².
- (36) Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 15 lõikega 1b on kehtestatud teatavatele ametnike kategooriatele keeld tegutseda juhatuse või järelevalvenõukogu liikmena või avalikes huvides tegutseva usaldushalduse asutatud või hallatava juriidilise isiku tegevjuhina⁴³. Sama sättega on kehtestatud nende ametnike kategooriate jaoks ka üheaastane ooteaeg. Nende sätete järgimist juba ametis olevate juhatuse või järelevalvenõukogu liikmete ning tegevjuhtide puhul kontrollib lõppastmes ametialase aususe amet⁴⁴. Kui need sätted ei

³⁸ Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 15 lõige 1e.

³⁹ Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 31 punkt d.

⁴⁰ Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 15 lõige 1a.

⁴¹ Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 15 lõige 1f.

⁴² Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahv 31/F.

⁴³ Asjaomased ametnikud on vabariigi president; rahvuskogu liige, rahvusvahemuse advokaat või Ungarist pärit Euroopa Parlamendi liige; linnapead (sealhulgas Budapesti kui Ungari pealinna linnapea) või komitaadivolikogu esimees; ametiisikud, kelle valib rahvuskogu või nimetab ametisse vabariigi president; kõrgemate ametnike või poliitiliste volitustega ametiisikute erikategooria.

⁴⁴ Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 31/E lõike 2 kohaselt peavad asjaomased isikud esitama paragrahvi 15 lõike 1b kohase huvide konflikti deklaratsiooni viie päeva jooksul alates 2026. aasta XXXV seaduse jõustumisest (st viie päeva jooksul pärast 31. juulit 2026). Järgmise viie päeva jooksul tuleb need deklaratsioonid edastada ametialase

ole täidetud, peab ametialase aususe amet algatama õiguste teostaja juures asjaomase isiku ametist vabastamise⁴⁵.

- (37) Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 15/A kohaselt peavad juhatuse liikmed, järelevalvenõukogu liikmed ja tegevjuhid esitama varadeklaratsiooni 30 päeva jooksul alates nende ametisse nimetamisest, seejärel iga kahe aasta järel ja 30 päeva jooksul alates nende ametiaja lõppemisest, lisades iga kord varadeklaratsiooni oma tsiviilseadustikus määratletud lähisugulaste kohta, kes elavad nendega samas leibkonnas. Isikud, kes ei esita varadeklaratsiooni, ei või kasutada oma ametist tulenevaid õigusi ega saada mingit tasu. Nimetatud varadeklaratsioon kontrollib ametialase aususe amet. Kui varadeklaratsioon sisaldab tahtlikult esitatud valeandmeid või -fakte, peab ametialase aususe amet algatama asutajaõiguste teostaja juures asjaomase isiku ametist vabastamise. Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 31/E lõike 1 kohaselt kehtib varadeklaratsiooni esitamise kohustus ka juba ametis olevate juhatuse ja järelevalvenõukogu liikmete ning tegevjuhtide suhtes, sealhulgas nende suhtes, kelle ametiaeg lõpetatakse seaduse alusel pärast nende ametiaja lõppemist.
- (38) Ametialase aususe ameti kohustust kontrollida varadeklaratsioone, nagu on sätestatud avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevas muudetud seaduses, kajastatakse ka 2022. aasta XXVII seaduse⁴⁶ (Euroopa Liidu eelarvevahendite kasutamise kontrolli kohta) (edaspidi „ametialase aususe ameti seadus“) muudatustes, mis tehti koondseadusega. Muu hulgas kehtestatakse uute sätetega eraldi varadeklareerimise kontrollimenetlus, mis võimaldab ametialase aususe ametil pääseda juurde andmetele ja saada kontrollimiseks vajalikku teavet, nagu on täpsemalt kirjeldatud allpool põhjendustes (59)–(62).
- (39) Samuti nõutakse avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvis 15/B, et juhatuse liikmed, järelevalvenõukogu liikmed ning tegevjuhid esitaksid huvide konflikti deklaratsiooni 30 päeva jooksul alates nende ametisse nimetamisest, seejärel iga kahe aasta järel ja 30 päeva jooksul alates nende ametiaja lõppemisest. Isikud, kes ei esita huvide konflikti deklaratsiooni, ei või kasutada oma ametist tulenevaid õigusi ega saada mingit tasu. Ametialase aususe amet peab kontrollima huvide konflikti deklaratsiooni ja huvide konflikti tuvastamise korral algatama asutajaõiguste teostaja juures asjaomase isiku ametist vabastamise. Põhjenduses (37) kirjeldatud avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 31/E lõiget 1 kohaldatakse ka huvide konflikti deklaratsioonide suhtes.

2.1.3. Hindamine

- (40) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et huvide konfliktide struktuursete riskide käsitlemiseks kehtestatud sätted kajastavad tõhusalt kohandusi (või samaväärse mõjuga meetmeid), mis on vajalikud avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevasse seadusesse konkreetsete muudatuste tegemiseks, mille Ungari esitas 2024. aasta detsembris, ning elemente, mis oleksid aidanud muuta need tulemuslikumaks, nagu on märgitud kõnealuse otsuse põhjendustes 49 ja 50. Nagu on märgitud eespool põhjenduses (13), peeti neid kohandusi vajalikuks selleks, et

aususe ametile, kes kontrollib neid 15 päeva jooksul vastavalt avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 15/B lõikele 3.

⁴⁵

Avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitleva muudetud seaduse paragrahvi 15/B lõige 3.

⁴⁶

Kirjaliku teate lisa 4.1, 2022. aasta ametlik väljaanne nr 163.

nõukogu rakendusotsuse artikli 2 lõike 2 kohase meetme vastuvõtmiseni viinud olukorra saaks lugeda piisavalt parandatuks.

- (41) Need sätted jõustuvad ajavahemikul 29. juunist kuni 31. juulini 2026,⁴⁷ st enne kuupäeva, mil kirjalik teade komisjonile esitatakse, ning neid kohaldatakse tingimusteta ja piiranguteta kõigi avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ja nende asutatud või hallatavate üksuste suhtes. Samuti ei tehta nendes sätetes erinevalt 2024. aasta detsembris pakutud parandusmeetmest vahet normidel, mida kohaldatakse ELi rahalise toetuse saamise tingimustele vastavate või seda juba saavate üksuste suhtes. Need elemendid vastavad komisjoni 2024. aasta otsuse põhjenduse 49 kolmele esimesele taandele.
- (42) Samuti on täidetud komisjoni 2024. aasta otsuse põhjenduse 49 ülejäänud taanetes sätestatud nõuded järgmiselt:
- (a) neljas taane ametiaja kestuse kohta on täidetud eespool põhjenduses (34) kirjeldatud sätetega;
 - (b) viies taane, mille kohaselt tuleb norme kohaldada uute ja juba ametis olevate juhatuse või järelevalvenõukogu liikmete või tegevjuhtide suhtes, on täidetud eespool põhjendustes (34) ja (38) kirjeldatud sätetega;
 - (c) kuues ja üheksas taane huvide konflikti puudumise ja nõuetele vastavuse kontrolli kohta on täidetud eespool põhjenduses (35) kirjeldatud sätetega;
 - (d) seitsmes, kümnes, üheteistkümnes ja kaheteistkümnes taane, milles käsitletakse varadeklaratsioone ja huvide konfliktide deklaratsioone ning nendega seotud kontrollid, on täidetud eespool põhjendustes (37)–(38) kirjeldatud sätetega;
 - (e) kaheksas taane, milles käsitletakse nõuetele vastavuse kontrolli, mis tuleb teha enne, kui asjaomast avalikes huvides tegutsevat usaldushaldust või üksust saab pidada liidu rahastuse taotlemiseks nõuetele vastavaks, viitas 2024. aasta detsembris pakutud parandusmeetmetes sätestatud eritingimustele, kuid selle eesmärk on täidetud, kuna kõiki eespool kirjeldatud sätteid kohaldatakse viivitamata ning juba ametis olevate liikmete puhul, kelle võimalikud huvide konfliktid võivad ohustada liidu eelarvet, on kontrollimiseks ette nähtud lühikesed tähtajad.
- (43) Lisaks vastavad põhjendustes (34) ja (35) kirjeldatud sätted ka komisjoni 2024. aasta otsuse põhjenduses 50 kindlaks määratud lisaelementidele, mis puudutavad ametiaja maksimaalset pikkust ja selle pikendamise võimalust, ooteaja kehtestamist ning linnapeade lisamist selliste ametnike kategooriasse, kelle puhul on välistatud avalikes huvides tegutseva usaldushalduse juhatuse või järelevalvenõukogu liikmesus ning tegevjuhi ametikoht.
- (44) Lisaks katkestab avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste likvideerimine, mis läheb kaugemale eespool kirjeldatud muudatustest normides, mida kohaldatakse avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste allesjäänud tegevusaja jooksul, seose nende hallatavate või asutatud üksustega. Sellega kaotatakse lõplikult just need üksused, mille suhtes kohaldatakse norme, mis tekitasid liidu eelarve täitmise seotud huvide konflikti riski. Seetõttu ei esine juba likvideeritud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste, st kõrgharidusega mitteseotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste puhul enam nõukogu rakendusotsuses tuvastatud õigusriigi põhimõtete rikkumisi ega nendega kaasnenud ohtu liidu finantshuvidele, muu hulgas

⁴⁷

Kehtestatud vastavalt koondseadusega ja 2026. aasta XXXV seadusega.

seetõttu, et vara on riigile tagasi antud ja kohaldatakse liidu toetuse kasutamise suhtes kehtivaid üldnorme (sealhulgas riigihankeid, andmete juurdepääsu ja huvide konflikti käsitlevaid norme). Avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste puhul, mis tegutsevad veel 1. augustini 2027, st kõrgharidusega seotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste puhul on kehtestatud asjakohased normid, mida kohaldatakse kõigi nende avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste ning nende asutatud või hallatavate juriidiliste isikute juhtival positsioonil olevate või nende juures töötavate isikute suhtes ning millega tagatakse vastavus määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 61 sätetele, olenemata nende muust tegevusest ja ülesannetest, sealhulgas Ungari valitsuses.

- (45) Lisaks kehtivad avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste suhtes avaliku teabe avaldamise nõuded, sealhulgas tulenevalt 2011. aasta CXII seaduse paragrahvi 37/C lõike 1 punkti c muudatusest, millega kehtestati sõnaselge nõue, et avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused, kes täidavad avalikke ülesandeid, ning nende asutatud või hallatavad juriidilised isikud peavad korrapäraselt avaldama keskses avaliku teabe registris oma tegevuse kohta ulatuslikku teavet (vt allpool punkt 2.17).
- (46) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et Ungari on selle parandusmeetme täitnud ja võtnud lisameetmeid, et kõrvaldada nõukogu rakendusotsuses tuvastatud puudused, mis olid seotud avalikes huvides tegutsevate usaldushalduste õigusraamistikuga.

2.2. **Liidu vahendite rakendamist puudutavate ebaseadusliku tegevuse ja õigusnormide rikkumiste ennetamise, avastamise ja kõrvaldamise tõhustamine äsja loodud ametialase aususe ameti kaudu**

- (47) 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmete osana kohustus Ungari looma uue ametialase aususe ameti, mille eesmärk on tõhustada pettuste, huvide konfliktide ja korruptsiooni ning muude ebaseadusliku tegevuse ja õigusnormide rikkumiste ennetamist, avastamist ja kõrvaldamist liidu rahalise toetuse rakendamisel. Nõukogu rakendusotsuses peeti ametialase aususe ameti loomist horisontaalseks meetmeks, mille eesmärk on parandada liidu finantshuve kahjustavaid riigihankeid puudutavaid õigusriigi põhimõtete süsteemseid rikkumisi⁴⁸.
- (48) Hoolimata sellest, et Ungari võttis oma kohustuste täitmiseks mitmesuguseid meetmeid, leiti nõukogu rakendusotsuse põhjenduses 36, et nõrkused, riskid ja puudused ohustavad ametialase aususe ameti tõhusust, sõltumatust ja suutlikkust kõrvaldada liidu finantshuve kahjustavad, riigihankeid puudutavad õigusriigi põhimõtete süsteemsed rikkumised, viidates eelkõige järgmisele: „i) puudub selge eeskiri, mis näeks ette, et ametialase aususe amet säilitab oma pädevuse ka pärast seda, kui projekti liidu poolt enam ei rahastata; ii) puudused avaliku sektori hankijate otsuste kohtuliku kontrolli süsteemis, milles ei järgita ametialase aususe ameti soovitusi; iii) ametist vabastamise menetluse puudused; iv) ametialase aususe ameti otseste ja järelevalvevolituste suhe seoses eri deklariantide rühmadega ning asjaolu, et ametialase aususe ametile ei antud üle volitust kontrollida valitsuse liikmete varadeklaratsioone; v) piiratud kohaldamisala, mis on seotud sellega, et kõiki suure riskiga ametnikke ei lisatud ametialase aususe ameti kontrollivolituste kohaldamisalasse seoses varadeklaratsioonidega“. Selle põhjal järeldati, et tuvastatud puudused, eelkõige need, mis piiravad ametialase aususe ameti volitusi, on „sedavõrd suured, et need

⁴⁸ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 34.

kahjustavad tõsiselt ametialase aususe ameti suutlikkust heastada liidu finantshuve kahjustavaid riigihankeid puudutavaid õigusriigi põhimõtete süsteemseid rikkumisi“⁴⁹.

- (49) Ungari märkis oma kirjalikus teates, et ta on täielikult käsitlenud nõukogu rakendusotsuse põhjenduses 36 loetletud viit punkti, eelkõige muutes ametialase aususe ameti seadust ja võttes 2026. aasta XXXV seaduse osana vastu erisätteid.
- (50) Mis puudutab esimest punkti, siis ametialase aususe ameti seaduse paragrahvis 3, mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 150, on sätestatud, et ametialase aususe amet säilitab oma pädevuse ka pärast seda, kui meedet, menetlust või projekti liidu poolt enam ei rahastata.
- (51) Mis puudutab teist punkti, siis viidati nõukogu rakendusotsuses komisjoni teatisele, milles leiti, et kuigi ametialase aususe ametil on õigus algatada riigihangete vaidlustuskomisjonis menetlusi seoses rikkumistega riigihangetes ja taotleda riigihangete vaidlustuskomisjoni otsuste kohtulikku kontrolli, ei ole kohaldatava õigusraamistikuga ette nähtud, et asjaomane riigihankemenetlus peatatakse kuni riigihangete vaidlustuskomisjoni menetluse tulemuse selgumiseni. Lisaks ei võimaldanud see ametialase aususe ametil vaidlustada asjaolu, et riigihangete vaidlustuskomisjon ei ole teinud otsust ettenähtud tähtaja jooksul. Sellega seoses muudeti koondseadusega riigihankeid käsitleva 2015. aasta CXLIII seaduse (edaspidi „riigihangete seadus“) sätteid, kehtestades, et i) kui ametialase aususe amet on algatanud menetluse riigihangete vaidlustuskomisjonis, peab viimane andma korralduse asjaomase riigihankemenetluse peatamiseks, kui ametialase aususe amet seda taotleb, ning ii) ametialase aususe amet võib taotleda kohtulikku kontrolli, kui riigihangete vaidlustuskomisjoni otsuse tegemise tähtaeg möödub otsust tegemata⁵⁰.
- (52) Kolmandas punktis käsitleti ametialase aususe ameti presidendi ja asepresidentide ametist vabastamist kohtuotsuse alusel, mille tähtajaks oli määratud 30 päeva, ning ebaselgust selles, kas sellise ametist vabastamise menetluse edasikaebamisel oleks ametist vabastamist peatav toime. Koondseadusega muudeti ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 39 lõikeid 6 ja 7, pikendades nimetatud tähtaega 60 päevani ja sätestades, et peatava toimega kaebuse võib esitada siis, kui kohus lõpetab ametialase aususe ameti juhatuse liikme õigussuhte.
- (53) Mis puudutab neljandat ja viiendat punkti ametialase aususe ameti volituste kohta seoses varadeklaratsioonide kontrollimisega, reformis Ungari oma vara deklareerimise süsteemi ja käsitles neid punkte, nagu on täpsemalt selgitatud allpool punktis 2.4.3.
- (54) Lisaks esitas Ungari oma kirjalikus teates mitu seadusandlikku lisamuudatust ja arengut seoses ametialase aususe ameti juhtimise, personali ja tõhususega.
- (55) Juhtimise parandamiseks ja talitluspädevuse tagamiseks suurendatakse muudetud ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 32 lõike 1 ja paragrahvi 33 kohaselt ametialase aususe ameti juhatuse liikmete arvu ja kehtestatakse juhatuse otsuste tegemise kord. Ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 35 uue lõikega 2 ja paragrahvi 37 uue lõikega 2a muudeti sihipäraselt ametialase aususe ameti juhatuse liikmete valimise korda, sätestades, et kvalifitseerimiskomisjon peaks võtma vastu paremusjärjestuse süsteemi, ning kitsendades riigikontrolli esimehe kaalutusõigust sobivate kandidaatide valimisel. Muudetud ametialase aususe ameti seaduse

⁴⁹ 2023. aasta lõpus leidis komisjon, et need viis punkti on endiselt lahendamata. Vt komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendus 21, punktid i–iv.

⁵⁰ Vt kirjaliku teate lisa 1.3, alates 20. augustist 2026 kehtiva 2015. aasta CXLIII seaduse (riigihangete seadus) konsolideeritud versiooni paragrahvi 152 lõike 1 punkt o ja paragrahvi 156 lõige 2a.

paragrahvi 37 lõikes 3 täpsustatakse valikumenetlust, sätestades, et kvalifitseerimiskomisjon peab kandidaatide hulgast koostama nimekirja isikutest, keda peetakse ameti presidendi ja asepresidendi ametikohale sobivaks ning keda võib seega nimetatud ametikohale esitada, kusjuures nimekirja koostamisel võetakse arvesse ametialast pädevust, asjatundlikkust ja kvalifikatsiooni ning määratakse kindlaks kandidaatide pingerida⁵¹.

- (56) Lisaks suurendas Ungari kooskõlas selle parandusmeetme raames võetud esialgsete kohustustega ametialase aususe ameti töötajate arvu, et see vastaks ameti ülesannete ja tegevuse mahule ning suurendaks ameti tõhusust⁵².
- (57) Ametialase aususe amet on avaldanud ka ametialase aususe ameti seaduses ette nähtud aruanded. 2023. aastal algatas amet liidu vahendite kaitseks ametialase aususega seotud riskide hindamise, mis hõlmas ka Ungari riigihankesüsteemi usaldusväärsuse olukorra hindamist⁵³. Selle tulemusena koostati aruanne, mis andis ametialase aususe ametile põhjaliku ülevaate konkreetsetest ametialase aususega seotud riskidest seoses liidu eelarvest antava rahalise toetuse rakendamisega, sealhulgas hangete valdkonnas, ning seda võeti arvesse esimese iga-aastase analüütilise aruande koostamisel⁵⁴. Sama hindamine tehti ka 2024. aastal⁵⁵. Ametialase aususe amet on korrapäraselt avaldanud ka oma iga-aastaseid ametialase aususe analüütilisi aruandeid,⁵⁶ millele Ungari valitsus on kooskõlas nimetatud seadusega vastanud⁵⁷. Lisaks kiitis ametialase aususe ameti juhatus 10. veebruaril 2026 heaks *ad hoc* aruande, milles keskendutakse keskele hankesüsteemile⁵⁸.
- (58) Ungari esitatud andmed rikkumisest teatajate teadete⁵⁹ ja uurimiste kohta tõendavad ametialase aususe ameti head toimimist kooskõlas parandusmeetme nõuetega. Ungari andis aru ka Ungari asutuste ja institutsioonidega sõlmitud koostöölepingute sõlmimisel tehtud edusammudest⁶⁰. Sellised edusammud on eriti olulised ametialase aususe ameti ülesannete ja tegevuse tulemuslikkuse seisukohast.
- (59) Lisaks märkis Ungari, et ametialase aususe amet on kehtestanud riigihankemenetlustest kõrvale jäetud ettevõtjate registri pidamiseks vajalikud tehnilised ja institutsioonilised tingimused, nagu on nõutud ametialase aususe ameti seaduse IV peatükis⁶¹. Selleks oli vaja luua otsesed andmesideühendused asjaomaste

⁵¹ Vt ametialase aususe ameti seaduse paragrahvid 36 ja 37. Juhatuse uute liikmete kandideerimiskutse avaldati 4. juulil 2026. Kandideerimiskutse oli avatud kuni 3. augustini 2026, kirjalik teade, lk 21. Kirjaliku teate lisa 1.5, kandideerimiskutse, ametialase aususe ameti asepresidendid_20260704.

⁵² Kirjaliku teate lisa 1.37, ametialase aususe ameti presidendi 10. augusti 2026. aasta kiri.

⁵³ Kirjaliku teate lisa 1.46, 2023. aasta märtsi aruanne ametialase aususe riskihindamise kohta.

⁵⁴ Kirjaliku teate lisa 1.38, 2022. aasta ametialase aususe aruanne.

⁵⁵ Vt <https://integritashatosag.hu/wp-content/uploads/2025/02/Integrity-Risk-Assessment-Report-of-the-Hungarian-Public-Procurement-System-2023.pdf>.

⁵⁶ Kirjaliku teate lisa 1.38, 2022. aasta ametialase aususe aruanne; kirjaliku teate lisa 1.39, 2023. aasta ametialase aususe aruanne; kirjaliku teate lisa 1.40, 2024. aasta ametialase aususe aruanne; kirjaliku teate lisa 1.41, 2025. aasta ametialase aususe aruanne.

⁵⁷ Kirjaliku teate lisa 1.42, valitsuse vastus ametialase aususe ameti 2022. aasta ametialase aususe analüütilisele aruandele; kirjaliku teate lisa 1.43, valitsuse vastus ametialase aususe ameti 2023. aasta ametialase aususe analüütilisele aruandele; kirjaliku teate lisa 1.44, valitsuse vastus ametialase aususe ameti 2024. aasta ametialase aususe analüütilisele aruandele; kirjaliku teate lisa 1.45, 2026. aasta ametlik väljaanne nr 124 (valitsuse vastus ametialase aususe ameti 2025. aasta ametialase aususe analüütilisele aruandele).

⁵⁸ Kirjaliku teate lisa 1.48, ametialase aususe ameti eriaruanne kesksete hankijate kohta.

⁵⁹ Kirjalik teade, lk 64.

⁶⁰ Kirjalik teade, lk 66–69.

⁶¹ Kirjalik teade, lk 29.

registritega, nimelt äriregistri, tegelike tulusaajate registri, karistusregistri ja eraettevõtjate registriga. Need ühendused on loodud⁶² ja Ungari elektroonilises riigihangete süsteemis on kasutusele võetud ettevõtjate registri liides⁶³. Sellega seoses võeti ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 69 lõigete 4 ja 5 alusel vastu valitsuse 7. augusti otsus nr 1246/2026, milles kinnitatakse registriandmete täielikku kättesaadavust, ja justiitsministri 11. augusti otsus nr 1/2026 ametialase aususe ameti seaduse asjakohaste paragrahvide jõustumise kohta⁶⁴. Ametialase aususe ameti president hindab oma 31. augusti 2026. aasta kirjas⁶⁵ olemasolevate andmete põhjal, et ametialase aususe amet peab läbi viima üle viiesaja registreerimismenetluse, millest esimesed on juba algatatud. Ametialase aususe amet annab registreerimismenetluste edenemisest aru järgmises iga-aastases ametialase aususe analüütilises aruandes⁶⁶.

- (60) Mis puudutab ametialase aususe ameti juurdepääsu teabele, siis ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 18 muudatustega laiendatakse veelgi tagatisi, mis võimaldavad ametialase aususe ametil andmetele ja registritele tulemuslikult juurde pääseda. Muudetud sätete kohaselt peab ametialase aususe amet uurimise käigus hindama kogu asjakohast teavet ja võib nõuda andmeid kõigilt juhtumiga seotud isikutelt või organisatsioonidelt.
- (61) Juurdepääs andmetele võib olla tagatud kas asjaomastele asutustele esitatavate ametlike taotluste kaudu või, kui see on seaduslikult lubatud ja tehniliselt võimalik, andmebaasidele või registritele vahetu juurdepääsu kaudu, võimaldades sel viisil tõhusat ja ulatuslikku teabe kogumist. Uute sätetega tagatakse, et ametialase aususe amet võib oma menetluse käigus töödelda mis tahes isikuandmeid ja vajalikus ulatuses ka andmeid, mis sisaldavad õiguslikult kaitstud saladusi, sealhulgas eelkõige maksu-, panga- ja ärisaladusi, samuti ametisaladusega hõlmatud andmeid, tingimusel et need andmed on uurimise seisukohast olulised ja nende töötlemine on selle uurimise tõhusaks läbiviimiseks vajalik⁶⁷.
- (62) Lisaks kehtestatakse õigusraamistikuga selged koostöökohustused kõigile asjaomastele üksustele. Uurimise all olev vastutav töötleja ning mis tahes muu asjaomane organisatsioon või isik on kohustatud esitama ametialase aususe ameti taotletud andmed ameti määratud tähtaja jooksul, mis ei ületa 30 päeva, kusjuures teatavatel juhtudel on tagatud minimaalsed menetluslikud tagatised. Kui taotletud andmed ei ole kättesaadavad või neid ei saa kohaldatava õiguse kohaselt avalikustada, peab taotluse saanud üksus sellest ametialase aususe ametit sama ajavahemiku jooksul teavitama. Lõpetuseks on nende volituste mõjususe tagamiseks antud ametile tõhusad volitused nõuda taotluse täitmist kohtu kaudu: andmetaotluste täitmata jätmise korral võib amet algatada kohtus haldusrikkumismenetluse, kusjuures kohus peab tegema

⁶² Kirjaliku teate lisa 1.7, ametialase aususe ameti presidendi 23. juuli 2026. aasta kiri. Selles kirjas kinnitati, et kõik registri toimimiseks vajalikud andmesideühendused on täielikult töökorras; andmete edastamine ja andmepäringud toimivad; kõik registri pidamiseks vajalikud andmed on täielikult kättesaadavad.

⁶³ Kirjalik teade, lk 30. See on kättesaadav aadressil: <https://ekr.gov.hu/nyilvantartasok/hu/integritas>. Eelkõige on 2021. aasta XLIII seaduse (mis käsitleb finants- ja muude teenuste osutajate identifitseerimiskohustustega seotud aruandlusraamistiku loomist ja toimimist ning mida on muudetud koondseadusega) paragrahvis 8 kehtestatud asjakohane seadusandlik muudatus, millega tagatakse, et amet saab teha tegelike tulusaajate registris päringuid maksukohustuslasena registreerimise numbri alusel.

⁶⁴ Kirjaliku teate lisa 1.8, 2026. aasta ametlik väljaanne nr 108; kirjaliku teate lisa 1.10, 2026. aasta ametlik väljaanne nr 110.

⁶⁵ Kirjaliku teate lisa 1.12, ametialase aususe ameti presidendi 31. augusti 2026. aasta kiri.

⁶⁶ Kirjalik teade, lk 31.

⁶⁷ Ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 18 lõige 4.

otsuse 30 päeva jooksul⁶⁸. Lisaks on ametialase aususe ametil võimalus kutsuda riiklikke ametiasutusi või organeid üles algatama menetlusi, et kontrollida huvide konflikti deklaratsioone ja kahtlusi seoses liidu vahendite haldamisega.

- (63) Võttes arvesse jõustunud sätteid ja eespool esitatud asjaolusid, samuti allpool punktis 2.4.3 esitatud järeldusi ning tuginedes ka komisjoni hinnangule, leiab nõukogu, et Ungari on täitnud ametialase aususe ametit käsitleva parandusmeetmega võetud kohustused ning kõrvaldanud nõukogu rakendusotsuse põhjenduses 36 tuvastatud nõrkused ja puudused.

2.3. **Korruptsioonivastane rakkerühm**

- (64) 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmete osana kohustus Ungari looma korruptsioonivastase rakkerühma, mille ülesanne on muu hulgas uurida olemasolevaid korruptsioonivastaseid meetmeid ja töötada välja ettepanekud korruptsiooni ennetamise, avastamise, uurimise, selle eest vastutusele võtmise ja karistamise parandamiseks⁶⁹. Korruptsioonivastase rakkerühma õigusraamistik lisati ametialase aususe ameti seadusesse.
- (65) Võttes arvesse mitmesuguseid suundumusi ja tuginedes komisjoni hinnangule, leidis nõukogu oma rakendusotsuses, et Ungari on asjakohased peamised rakendusetapid läbi viinud ja et korruptsioonivastase rakkerühma käsitlev õigusraamistik vastab parandusmeetmes võetud kohustustele⁷⁰.
- (66) Sellegipoolest leidis komisjon oma uuesti hindamise otsuses, et Ungari valitsus ei ole vastuolus parandusmeetme raames võetud konkreetse kohustusega esitanud üksikasjalikku põhjendust selle kohta, miks ta ei nõustunud korruptsioonivastase rakkerühma 2022. aasta aruandes kavandatud meetmetega⁷¹.
- (67) Lisaks esitas Ungari oma kirjalikus teates tõendeid selle kohta, et korruptsioonivastane rakkerühm toimib täielikult ja tõhusalt, nagu parandusmeetmega nõuti, ning et koondseadusega jõustati mitu korruptsioonivastase rakkerühma esitatud ettepanekut, mis läksid algses parandusmeetmes võetud kohustustest kaugemale.
- (68) 2. märtsil 2026 võttis korruptsioonivastane rakkerühm ametialase aususe ameti seaduse (millega reguleeritakse ka korruptsioonivastase rakkerühma tegevust) paragrahvi 51 lõike 1 kohaselt ja kooskõlas parandusmeetme raames võetud kohustusega⁷² vastu 2025. aasta aruande ja avaldas selle oma veebisaidil⁷³. 13. augustil

⁶⁸ Ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 18 lõige 6.

⁶⁹ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 37. Ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 50 lõige 1.

⁷⁰ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 38. „Parandusmeetme põhielement oli tagada korruptsioonivastases võitluses tõeliselt aktiivsete valitsusväliste osalejate täielik, struktureeritud ja tulemuslik osalemine koos valitsuse esindajatega. Lisaks kohustus Ungari seaduseelnõu ettevalmistamisel pidama ulatuslikke konsultatsioone riiklike ja rahvusvaheliste sidusrühmadega, sealhulgas komisjoniga. Kooskõlas parandusmeetmega on ametialase aususe ameti seaduse asjakohastes sätetes sätestatud, et 50 % uue korruptsioonivastase rakkerühma liikmetest peavad esindama valitsusväliste osalejaid ning nad valitakse avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva valikumenetluse abil, mille aluseks on erialateadmiste ja teenetega seotud objektiivsed kriteeriumid.“

⁷¹ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendus 19.

⁷² Eelkõige analüüsitakse korruptsioonivastase rakkerühma aastaaruandes korruptsiooni ja korruptiivse tegevusega seotud riske ja suundumusi, pakutakse välja vastumeetmeid ja parimaid tavasid korruptsiooniriskide ennetamiseks, avastamiseks ja nende tekitamise eest karistamiseks ning hinnatakse nende kohaldatavust ja seda, kuidas on võetud järelmeetmeid varasemate ettepanekute suhtes. Vt kirjaliku teate lisa 2.1, korruptsioonivastase rakkerühma 2024. aasta aruanne 2023. aasta kohta; kirjaliku teate lisa 2.2, korruptsioonivastase rakkerühma 2025. aasta aruanne 2024. aasta kohta; kirjaliku teate lisa 2.3, korruptsioonivastase rakkerühma 2026. aasta aruanne 2025. aasta kohta.

⁷³ Kirjaliku teate lisa 2.3, korruptsioonivastase rakkerühma 2026. aasta aruanne 2025. aasta kohta.

2026 vastas Ungari valitsus kooskõlas parandusmeetmega ja ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 52 kohaselt nimetatud aruandes esitatud ettepanekutele, võttes neid arvesse eelkõige uue riikliku korruptsiooni ennetamise strateegia ettevalmistamisel⁷⁴. Samuti esitas ta komisjoni uuesti hindamise otsust silmas pidades üksikasjalikumad põhjendused vastuseks korruptsioonivastase rakkerühma aastaaruannetele.

- (69) Kuigi korruptsioonivastane rakkerühm ei suutnud 2025. aastal aastaaruannet vastu võtta, tõhustati organisatsioonisiseste reformidega korruptsioonivastase rakkerühma tegevuse korraldust ja töömeetodeid. 2. märtsil 2026 võeti aastaaruanne uuesti vastu⁷⁵.
- (70) Lisaks rakendatakse koondseadusega muudetud ametialase aususe ameti seadusega ettepanekuid, mille korruptsioonivastane rakkerühm esitas oma 2024. aasta aruandes, et parandada korruptsioonivastase rakkerühma tõhusust⁷⁶.
- (71) Lisaks on koondseadusega muudetud ametialase aususe ameti seaduse paragrahvis 57 sätestatud, et riigiasutusi esindavad liikmed nimetatakse ametisse kuni viieks aastaks, kuid nende ametisse nimetamise võib igal ajal tagasi võtta⁷⁷. Peale selle võib riigiasutusi esindavate liikmete hulgas organisatsiooni töös alalise kutsutuna osaleda ka Euroopa fondide auditeerimise peadirektoraadi (EUTAF) peadirektori nimetatud isik⁷⁸. Riigiasutusi esindavatele liikmetele ei maksta ka edaspidi eraldi hüvitist; selle asemel on valitsusväliseid osalejaid esindavatel liikmetel õigus honorarile, mis vastab Ungari rakenduskavade seirekomisjonide valitsusväliseid organisatsioone esindavatele liikmetele makstavale tasule⁷⁹. Lisaks võib valitsusvälist osalejat esindav liige oma äraolekul anda esindusvolituse teisele liikmele, kelle õigused ja kohustused peavad olema samad puuduva liikme omadega⁸⁰.
- (72) Ametialase aususe ameti seaduse muudetud paragrahvis 58 on sätestatud, et valitsusväliseid osalejaid esindavate liikmete volitused võib lõpetada kutse tagasivõtmisega, kui nad ei vasta enam valikukriteeriumidele, või need lõpevad seaduse alusel viis aastat pärast nende ametisse nimetamist,⁸¹ kusjuures see tähtaeg kehtib ka varem ametisse nimetatud valitsusväliste liikmete suhtes. Koondseadusega muudetud ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 61 lõikes 5 on selgitatud, et korruptsioonivastane rakkerühm ise kehtestab oma töökorra, millega reguleeritakse selle korraldust ja toimimist, ning iga-aastase töökava oma esimehe ehk ametialase aususe ameti presidendi ettepanekul⁸².
- (73) Mis puudutab korruptsioonivastase rakkerühma praegust tegevust, siis ametialase aususe ameti presidendi kui korruptsioonivastase rakkerühma esimehe sõnul on

⁷⁴ Kirjaliku teate lisa 2.6, valitsuse vastus korruptsioonivastase rakkerühma 2026. aasta aruandele 2025. aasta kohta.

⁷⁵ Sealsamas. Nimetatud aruanne sisaldas temaatilist aruannet hariduse ja teadlikkuse suurendamise kohta korruptsiooni ennetamiseks, mille korruptsioonivastane rakkerühm võttis vastu 2026. aasta veebruaris.

⁷⁶ Vt ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 51 lõige 1, mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 176; ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 56 lõige 1, mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 169.

⁷⁷ Koondseaduse paragrahv 167.

⁷⁸ Koondseaduse paragrahv 168.

⁷⁹ Koondseaduse paragrahv 170.

⁸⁰ Koondseadusega muudetud paragrahvi 56 lõige 7. Need sätted täiendavad kehtivaid norme, mille kohaselt valitsusvälised osalejad peavad moodustama vähemalt 50 % korruptsioonivastase rakkerühma liikmetest ning olema tõendatavalt sõltumatud valitsusest, avaliku sektori asutustest, erakondadest ja ärihuvidest; nad valitakse avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva valikumenetluse ning kandidaatide eksperditeadmiste ja teenetega seotud objektiivsete kriteeriumide alusel.

⁸¹ Ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 58 lõike 1 punktid c ja d.

⁸² Ametialase aususe ameti seaduse paragrahvi 61 lõige 5.

korruptsioonivastane rakkerühm pärast uue valitsusvälise liikme ametisse nimetamist taas täiskoosseisus. Samal ajal on valitsuse esindajad pärast uue valitsuse moodustamist oluliselt muutunud. Korruptsioonivastane rakkerühm pidas oma avakoosoleku 8. juulil 2026 ja alustas ettevalmistusi 26. augustil 2026 jõustunud seadusandlike muudatuste rakendamiseks, sealhulgas oma töökorra läbivaatamiseks ja 2026. aasta temaatilise töö kavandamiseks⁸³. Võttes arvesse nõukogu rakendusotsust, käesolevas jaotises esitatud seadusandlikke muudatusi ja muid asjaolusid ning tuginedes komisjoni hinnangule, leiab nõukogu, et Ungari on korruptsioonivastast rakkerühma käsitleva parandusmeetme täielikult rakendanud.

2.4. Korruptsioonivastase raamistiku tugevdamine

- (74) 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmete osana kohustus Ungari tugevdama korruptsioonivastast raamistikku, võttes vastu mitu pettuse- ja korruptsioonivastast võitlust käsitlevat strateegiat ja õigusakti ning reformides varade deklareerimise süsteemi. See parandusmeede on horisontaalne ja süsteemne võitlemaks korruptsiooni vastu ja tagamaks poliitiline läbipaistvus. Seetõttu pidas nõukogu seda üheks keskseks parandusmeetmeks⁸⁴. Osa nimetatud reformi punktidest, mis olid seotud varadeklaratsioonide kontrollimisega, kuulusid nende kohustuste hulka, mis võeti ametialase aususe ameti parandusmeetme raames, millele on osutatud punktis 2.2.

2.4.1. Pettuse- ja korruptsioonivastased strateegiad

- (75) Ungari kohustus võtma 30. septembriks 2022 vastu liidu toetusi käsitleva pettuse- ja korruptsioonivastase strateegia, milles määratakse kindlaks mis tahes liidu rahalise toetuse rakendamisega seotud üksuste rollid ja kohustused seoses pettuste, huvide konfliktide ja korruptsiooni ennetamise, avastamise ja kõrvaldamisega. Nõukogu rakendusotsuses osutati komisjoni hinnangule ja leiti, et kuigi Ungari ei pidanud kokkulepitud tähtajast kinni, on ta täitnud parandusmeetmes sätestatud kohustused⁸⁵.
- (76) Ungari esitas oma kirjalikus teates tõendid selle kohta, et ta võttis 2024. aastal vastu nimetatud strateegia muudetud versiooni ja sellega seotud tegevuskava, mis hõlmab kogu liidu rahalist toetust, sealhulgas põllumajandusfonde,⁸⁶ ning et rakendamine kulgeb üldiselt kavakohaselt⁸⁷. Läbivaadatud strateegias on jätkuvalt sätestatud Ungaris liidu rahalise toetuse rakendamisega seotud eri üksuste rollid ja kohustused seoses pettuste, huvide konfliktide ja korruptsiooni ennetamise, avastamise ja kõrvaldamisega ning selles on esitatud põhjalik hinnang pettuste, huvide konfliktide ja korruptsiooniga seotud peamiste riskide, tegurite ja tavade kohta. Strateegiat täiendavas tegevuskavas määratakse kindlaks konkreetsed meetmed ja nende elluviimise tähtajad, nimetatakse nende rakendamise ja järelevalve eest vastutavad asutused ja näitajad ning sätestatakse tegevuskava korrapäraseks läbivaatamiseks vajalik kord⁸⁸.
- (77) Lisaks kohustus Ungari valitsus 2022. aastal võtma vastu uue riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava ning rakendama 30. juuniks 2023 täielikult kõik olemasoleva, ajavahemikku 2020–2022 hõlmava riikliku korruptsioonivastase strateegiaga ette nähtud meetmed⁸⁹. 2023. aasta detsembris teatati

⁸³ Kirjaliku teate lisa 1.37, ametialase aususe ameti presidendi 10. augusti 2026. aasta kiri.

⁸⁴ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 41.

⁸⁵ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 41.

⁸⁶ Kirjaliku teate lisa 3.7, valitsuse 15. augusti 2024. aasta otsus nr 1249/2024.

⁸⁷ Kirjalik teade, lk 98–101.

⁸⁸ Kirjaliku teate lisa 3.7, valitsuse 15. augusti 2024. aasta otsus nr 1249/2024.

⁸⁹ Vt komisjoni teatis, punkt 48.

komisjoni uuesti hindamise otsuses, et uue riikliku korruptsioonivastase strateegia lõplik vormistamine on veel pooleli ja enne vastuvõtmist tuleb kõrvaldada teatavad puudused; samuti oli ebaselge, kas Ungari valitsus on asjaomaste sidusrühmadega süstemaatiliselt konsulteerinud. Komisjon järeldas toona, et korruptsioonivastast raamistikku ei olnud seni võetud kohustuste kohaselt tugevdatud, kuna uue riikliku korruptsioonivastase strateegia ja sellega seotud tegevuskava, sealhulgas hoiatava karistusrežiimi vastuvõtmine oli viibinud⁹⁰.

- (78) Oma kirjalikus teates andis Ungari teada 2020.–2022. aasta riikliku korruptsioonivastase strateegia täielikust rakendamisest ning korruptsioonivastase rakkerühma kaasamisest ja riiklike organisatsioonide, OECD ja GRECOga konsulteerimisest järgmise riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava koostamisel⁹¹. Ungari esitas tõendid selle kohta, et ta võttis 14. veebruaril 2024 vastu 2024.–2025. aasta keskpika perioodi riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava selle rakendamiseks (seitsme ja poole kuu pikkuse viivitusega), mis jõustus järgmisel päeval, ning moodustas seirekomisjoni, et tagada riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava rakendamise järelmeetmed⁹². Vastavalt Ungari valitsuse aruandele riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava rakendamise hindamise kohta⁹³ saavutati küll mitu väiksema ulatusega tulemust, kuid riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava oluliste osade rakendamine oli puudulik. Mõnda põhikohustust ei täidetud üldse (nt lobitööd ja pöördkuse efekti käsitlevate normide süsteemne reform), teisi rakendati ainult osaliselt (nt seoses protokollilisi kingitusi ja kutse-eetikat käsitlevate normidega) või alles tükk aega pärast riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava aegumiskuupäeva (eelkõige varade deklareerimisega seotud kohustused)⁹⁴.
- (79) Lisaks Ungari viimastel kuudel tehtud jõupingutustele teatas Ungari oma kavatsusest võtta 15. novembriks 2026 vastu uus riiklik korruptsioonivastane strateegia ja tegevuskava, võttes arvesse 2024.–2025. aasta riikliku korruptsioonivastase strateegia rakendamise järeldusi, korruptsioonivastase rakkerühma ettepanekuid ja konsulteerides asjaomaste sidusrühmadega⁹⁵. Uues riiklikus korruptsioonivastases strateegias ja tegevuskavas tuleks esitada meetmed allesjäänud puuduste kõrvaldamiseks.

2.4.2. Varadeklaratsioonid

- (80) Nõukogu rakendusotsuses leiti, et Ungari on kooskõlas parandusmeetmega laiendanud varadeklaratsioonide seadusega varadeklaratsioonide isikulist kohaldamisala nii, et see hõlmaks isikuid, kellele on usaldatud kõrgema tasandi poliitilised ülesanded, ja Ungari Rahvuskogu liikmeid, samuti nende samas leibkonnas elavaid sugulasi. Ent samas leiti, et Ungari varadeklaratsioonide käsitlevas õigusraamistikus on endiselt olulisi nõrkusi, riske ja puudusi, eelkõige i) puudub selgus ja õiguskindlus kinnisvara, sealhulgas väljaspool Ungari jurisdiktsiooni asuva kinnisvara avalikustamise kohustuse osas; ii) puudub selgus teatavate juhtide, ametnike ja Ungari Rahvuskogu liikmete ning nende abikaasade, elukaaslaste ja samas leibkonnas elavate laste vara,

⁹⁰ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendused 18 ja 19.

⁹¹ Kirjalik teade, lk 102–105; tuleb siiski märkida, et pärast komisjoni uuesti hindamise otsuses väljendatud muret lisakonsultatsioone täiendavate sidusrühmadega ei korraldatud.

⁹² Kirjaliku teate lisa 3.31, valitsuse 14. veebruari 2024. aasta otsus nr 1025/2024.

⁹³ Sealsamas.

⁹⁴ Kirjalik teade, lk 105–108; täieliku hindamise kohta vt kirjaliku teate lisa 3.32, aruanne riikliku korruptsioonivastase strateegia 2024–2025 rakendamise hindamise kohta.

⁹⁵ Kirjalik teade, lk 13 ja 108.

sissetulekut ja majandushuve käsitlevate deklaratsioonide isikulise, esemelise ja ajalise kohaldamisala osas; iii) õigusraamistikku ei ole lisatud sõnaselget viidet sellele, et luuakse süsteem, kuhu varadeklaratsioonid esitatakse elektrooniliselt digitaalkujul, et säilitada neid avalikus andmebaasis, milles saab teha otsinguid tasuta ega ole vaja end registreerida.

- (81) Selle põhjal järeldas nõukogu, et tuvastatud nõrkused tekitavad võimalikke seaduselünki ja vähendavad seega parandusmeetme tõhusust⁹⁶. Need nõrkused olid endiselt kõrvaldamata 2023. aasta lõpus, mil võeti vastu komisjoni uuesti hindamise otsus⁹⁷.
- (82) Seoses varadeklaratsioonide kontrollimisega leiti nõukogu rakendusotsuses, et eespool punktis 2.2 nimetatud ametialase aususe ameti parandusmeetme tulemuslikkust vähendas muu hulgas i) asjaolu, et ametialase aususe ametil puudusid eri rühmadesse kuuluvate deklaratsiooni esitajate suhtes otsesed volitused ning tal olid üksnes järelevalvevolitused, samuti asjaolu, et ametialase aususe ametile ei olnud üle antud pädevust kontrollida valitsuse liikmete varadeklaratsioone, ning ii) piiratud kohaldamisala, mis on seotud sellega, et kõiki suure riskiga ametnikke ei lisatud ametialase aususe ameti kontrollivolituste kohaldamisalasse seoses varadeklaratsioonidega. Ka need nõrkused olid endiselt kõrvaldamata 2023. aasta lõpus, mil võeti vastu komisjoni uuesti hindamise otsus⁹⁸.
- (83) Kirjaliku teatega esitas Ungari tõendid selle kohta, et nüüdseks on kehtestatud terviklik ja sidus varadeklaratsioonide õigusraamistik⁹⁹.
- (84) Ametialase aususe ametile on antud ulatuslikud volitused seoses uurimiste ja varadeklaratsioonide kontrollimisega ning nende tulemuste halduslike järelmeetmetega¹⁰⁰.
- (85) Esiteks on ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/A lõikes 1 nüüd selgelt sätestatud loetelu suure riskiga ametnikest, kelle varadeklaratsioone ametialase aususe amet kontrollib¹⁰¹. Riskipõhisest lähenemisviisist lähtudes peab

⁹⁶ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 41.

⁹⁷ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjenduse 21 punktid viii, ix ja x.

⁹⁸ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendus 21, punkt iv.

⁹⁹ Kirjalik teade, lk 36–63 ja 81–98.

¹⁰⁰ Vt ametialase aususe ameti seaduse (mida on muudetud koondseadusega) paragrahvi 5 lõiked 2 ja 3.

¹⁰¹ Loetellu kuuluvad: vabariigi president; rahvuskogu liige, rahvusvahemuse advokaat ja – kui see isik ei ole rahvuskogu liige – rahvuskogu esimees ning Ungarist pärit Euroopa Parlamendi liikmed; linnapea ja Budapesti linnapea, kohaliku omavalitsuse esindaja ja rahvusvahemuste omavalitsuse esindaja; konstitutsioonikohtu liikmed; põhiõiguste volinik ja tema asetäitja; riigikontrolli president ja asepresident; Kúria (Ungari kõrgeim kohus) president ja asepresident; riikliku kohtuameti president ja asepresident, sealhulgas asepresident, kes on kohtunik või kohtutöötaja; kohtunik ja nooremkohtunik, kellel on seaduses sätestatud juhul õigus tegutseda ainukohtuniku pädevuse piires; peaprokurör ja tema asetäitja; Ungari keskpanga president ja asepresidendid, Ungari keskpanga valuutanõukogu liikmed ja järelevalvenõukogu liige; eelarvenõukogu esimees; riikliku mälestuskomitee esimees ja liige; meedianõukogu liige; järgmised 2018. aasta CXXV seaduse kohased ametnikud: a) kõrgema tasandi poliitiline juht, kellel ei ole rahvuskogu liikme mandaati, b) poliitiline juht, c) voliniku õigussuhtes olev isik ning d) poliitiline nõunik, kõrgem poliitiline nõunik ja kabinetiülem (edaspidi koos „poliitiline nõunik“); 2010. aasta XLIII seaduse tähenduses sõltumatu reguleeriva organi või autonoomse riigi haldusorgani juht või asejuht või otsuseid tegeva kollegiaalse organi liige, kelle suhtes näeb sõltumatu reguleeriva organi või autonoomse riigi haldusorgani asutamise seadus ette vara deklareerimise kohustuse; isik, kes on kohustatud esitama varadeklaratsiooni seaduse alusel, mis käsitleb avalikes huvides tegutsevaid ja avalikke ülesandeid täitvaid usaldushaldusi; isik, kes on kohustatud esitama varadeklaratsiooni erakondade tegevuse ja finantsjuhtimise seaduse alusel; isik, kes on kohustatud esitama varadeklaratsiooni 2007. aasta CLII seaduse paragrahvi 3 alusel, sealhulgas õiguskaitseasutuste või riikliku tsiviiljulgeolekuteenistuse osakonnajuhatajad ja riigiettevõtete kõrgemad juhid, välja

ametialase aususe amet oma ametialase aususe riskihindamise raames tegema pidevalt kindlaks need suure riskiga ametnikud, kelle suhtes kohaldatakse vara deklareerimise kohustust ja kelle puhul on ametialase aususe risk suur, et määrata kindlaks kontrollide prioriteetsus ja sagedus¹⁰².

- (86) Ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/A lõike 2 punkti a kohaselt on ametialase aususe ametil ainupädevus kontrollida otseselt selliste kõrgema tasandi poliitiliste juhtide varadeklaratsioone, kes ei ole rahvuskogu liikmed ja kes on nimetatud 2018. aasta CXXV seaduse (valitsushalduse kohta) (edaspidi „valitsushalduse seadus“) paragrahvis 183,¹⁰³ ning nende samas leibkonnas elavate sugulaste varadeklaratsioone. Muude suure riskiga ametnike puhul jagatakse seda pädevust teiste asutustega, kellele on asjaomastes valdkondlikes seadustes antud ülesanne varadeklaratsioone kontrollida. Viimasel juhul võib ametialase aususe amet varadeklaratsioone otse kontrollida ega sõltu sellest, et muud asutused teeksid kontrolli tema taotluse alusel, kusjuures mitteavalike varadeklaratsioonide puhul läheb see volitus esialgsetest kohustustest kaugemale.
- (87) Ametialase aususe amet võib kontrollimenetluse läbi viia sõltumatult või oma uurimismenetluse raames ning peab algatama korrapäraselt *ex officio* menetlusi, mis põhinevad tema ametialase aususe alasel riskihindamisel. Üksikasjalike normidega tagatakse ametialase aususe ameti juurdepääs teiste asutuste valduses olevatele varadeklaratsioonidele ning kord, mille alusel uurimisega seotud isiku menetlusse kaastakse, sealhulgas ametialase aususe ameti võimalus küsida lisateavet ja -dokumente¹⁰⁴.
- (88) Ametialase aususe ametil on varadeklaratsioonide kontrollimiseks ulatuslik juurdepääs andmetele ja teabele. Sellega seoses on ametialase aususe ametil praegu keskse valitsuse teenussiini kaudu otsene ja piiramatu juurdepääs 44 registrile¹⁰⁵; samuti võib

arvatud riikliku kohtuameti aseesimees, kui ta on kohtutöötaja; mis tahes muu isik, kes ei kuulu eespool nimetatud punktide alla ja kes on seaduse alusel kohustatud esitama varadeklaratsiooni vastavalt rahvuskogu seadusele või kelle suhtes kohaldatakse seaduse alusel ametialase aususe ameti varadeklaratsioonide menetlust.

¹⁰² Vt ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahv 9.

¹⁰³ Kirjaliku teate lisa 1.14, 2018. aasta CXXV seaduse (valitsushalduse kohta) konsolideeritud versioon (jõustus 26. augustil 2026).

¹⁰⁴ Vt ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/A lõiked 4–7.

¹⁰⁵ Kirjalik teade, lk 45–47: aadresside keskregister, kodanike isikuandmete ja aadresside register, kinnistusraamat, tööhõiveameti ülesannete täitmiseks vajalik register, ühtne sotsiaalregister, elektrooniline perekonnaseisuarhiiv, maakasutusregister, riigi keskmise ja väikese mõõtkavaga topograafilised kaardid, pensionikindlustuse register, ravikindlustuse register, reisidokumentide keskregister, liiklusregister, Ungari riikliku kaardi ja Ungari sugulustõendi omanike register, kultuuripärandi kaitse register, äriregister, valitsusväliste organisatsioonide register, välismaalaste keskregister, põllumajanduse ja maaelu arengu toetamise organite hallatavad registrisüsteemid, võlakirjaregister, füüsilisest isikust ettevõtjate register, füüsiliste isikute võlgade ümberkorraldamise riiklik ametlik register, põllumajandustootjate, põllumajandusühistute ja põllumajandustegevuseks kasutatavate kinnisasjade register, tagatisõiguste register, eestkoste all olevate isikute register, elektroonilist asjaajamist kasutatavate välisriigi kodanike isikuregister, integreeritud õigusloome süsteemi andmehoidla, riiklikku eluasemetoetust saavate isikute lepinguliste andmete register, rahaliste ja mitterahaliste toetuste register, toiduahela järelevalve infosüsteemi andmete register, metsamajanduse infosüsteemi register, toetuste elukaare süsteemi register, riikliku keskkonnainfosüsteemi andmete register, rehabilitatsiooni juhtimissüsteemi andmete register, riikliku e-tervise taristu register, ehituslubade menetlusi toetava elektroonilise dokumentatsioonisüsteemi andmete register, elektrooniline tarbijakaitse erisüsteem, ohvriabi ja õigusabi erisüsteem, kriminaalhooldusametnike toimikute ja registreerimissüsteemi register, kontrollide infotehnoloogia- ja arvestussüsteemi register, põllumajandussaaduste esmatootjate register, maanteede keskse infosüsteemi andmete register,

amet eespool põhjendustes (60)–(62) kirjeldatud sätete alusel taotleda juurdepääsu kogu teabele, mida ta peab kontrollimiseks vajalikuks. Kontrollimenetluse lõpus hindab ametialase aususe amet oma järeldusi aruandes ja algatab olenevalt tulemusest sanktsioonimenetluse (vt üksikasjalikumalt põhjendusi (96)–(99))¹⁰⁶.

- (89) Teiseks on varadeklaratsioonides sisalduvate avalikustamiskohustuste puhul rahvuskogu käsitleva 2012. aasta XXXVI seaduse¹⁰⁷ (edaspidi „rahvuskogu seadus“), mida on muudetud koondseadusega, lisas 1 nüüd selgelt sätestatud, et varadeklaratsioonis tuleb esitada ka väljaspool Ungari jurisdiktsiooni olev kinnisvara.
- (90) Kolmandaks, mis puudutab teatavate ametnike varadeklaratsioonide isikulist, esemelist ja ajalist kohaldamisala, siis on valitsushalduse seaduse paragrahvi 183 lõikes 1 ja rahvuskogu seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 90 lõigetes 1 ja 2 sätestatud, et kõrgema tasandi poliitilised juhid, kellel ei ole rahvuskogu liikme mandaati, ja rahvuskogu liikmed, sealhulgas valitsushalduse seaduse paragrahvis 184 nimetatud kõrgema tasandi poliitilised juhid, peavad esitama varadeklaratsiooni 30 päeva jooksul pärast ametisse asumist, seejärel igal aastal 31. jaanuariks, kajastades olukorda eelneva aasta 31. detsembri seisuga, ning 30 päeva jooksul pärast oma volituste lõppemist (kolmeaastase säilitamisajaga).
- (91) Nende ametnikega samas leibkonnas elavad sugulased 2013. aasta V seaduse¹⁰⁸ (tsiviilseadustiku kohta) (edaspidi „tsiviilseadustik“) tähenduses peavad esitama sama sisuga mitteavalikud varadeklaratsioonid. Sugulaste varadeklaratsioonide kontrollimise pädevuse suhtes kohaldatakse asjaomase ametniku suhtes kehtivaid norme¹⁰⁹. Lisaks parandusmeetmes ette nähtud nõuetele kohaldatakse samu varadeklaratsiooni nõudeid ka teiste suure riskiga ametnike suhtes ning samas leibkonnas elavaid sugulasi käsitlevaid norme kohaldatakse ka nende teiste suure riskiga ametnike suhtes, kui valdkondlikes seadustes viidatakse rahvuskogu seaduses sätestatud normidele¹¹⁰.
- (92) Neljandaks, mis puudutab elektrooniliselt digitaalkujul esitatavate varadeklaratsioonide süsteemi, mille deklaratsioonid säilitatakse otsingut võimaldavas avalikus andmebaasis, sätestatakse muudetud rahvuskogu seaduse paragrahvis 90 rahvuskogu liikmete varadeklaratsioonide elektroonilise esitamise kord ja nõutakse, et rahvuskogu kantselei tagaks elektroonilise registreerimissüsteemi ja sellega seotud struktureeritud andmete sisestamiseks mõeldud kasutajaliidese toimimise. Selles sättes on selgelt ette nähtud, et seda kohaldatakse varadeklaratsioonide suhtes, mille on esitanud mis tahes isikud, kes esitavad oma varadeklaratsioonid rahvuskogu seaduses sätestatud normide kohaselt, ning nende samas leibkonnas elavad sugulased, kelle deklaratsioonid tuleb lisada asjaomaste ametnike deklaratsioonidele. Seda loogikat täiendavad eri suure riskiga ametnike suhtes kohaldatavad valdkondlikud normid,¹¹¹ sealhulgas muudetud valitsushalduse seaduse paragrahvi 183 lõige 1, mida

kõrghariduse infosüsteemi register, tööstus- ja kaubandusvaldkonna erisüsteem, digitaalse kodakondsuse register.

¹⁰⁶ Vt ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/A lõige 8.

¹⁰⁷ Rahvuskogu käsitleva 2012. aasta XXXVI seaduse konsolideeritud versiooni (jõustus 26. augustil 2026) lisa 1.18.

¹⁰⁸ 2013. aasta V seadus (tsiviilseadustiku kohta), vastu võetud 13. veebruaril 2013.

¹⁰⁹ Vt ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/A lõige 3. Üleminekusätete üksikasju on käsitletud kirjalikus teates, lk 83.

¹¹⁰ Vt nt kirjaliku teate lisa 1.23, 26. augustil 2026 jõustunud 2011. aasta CXI seaduse (ombudsmani seadus) paragrahvi 9 lõiked 1 ja 2 ning kirjaliku teate lisa 1.27, Ungari keskpanga käsitleva 2013. aasta CXXXIX seaduse konsolideeritud versiooni paragrahv 157 (jõustus 31. juulil 2026).

¹¹¹ Sealsamas.

kohaldatakse kõrgema tasandi poliitiliste ametnike suhtes, kellel ei ole rahvuskogu liikme mandaati. See läheb parandusmeetmes isikulise kohaldamisala kohta võetud piiratud kohustustest kaugemale.

- (93) Vastavalt muudetud rahvuskogu seaduse paragrahvi 94 lõikele 2 avaldab rahvuskogu puutumatus komisjon varadeklaratsiooni avaliku koopia (välja arvatud sugulaste varadeklaratsioonid) rahvuskogu veebisaidil, mis on kõigile tasuta ja registreerimiseta kättesaadav¹¹². Varadeklaratsioonidele, mis on esitatud ajavahemikul 1. augustist 2022 kuni 26. augustini 2026 (enne uute normide jõustumist), on rahvuskogu veebisaidil tagatud otsingut võimaldav juurdepääs tasuta ja registreerimata.
- (94) Kirjaliku teatega esitas Ungari lisatõendeid selle kohta, et süsteem on hakanud toimima. Valitsus määras kindlaks äriühingu, kes töötab välja elektroonilise varade deklareerimise süsteemi,¹¹³ ja süsteem koos vajalike otsingufunktsioonidega hakkas toimima 2026. aasta augustis. Täiendavad täiustatud funktsioonid¹¹⁴ tehakse kättesaadavaks 2026. aasta lõpuks, et need oleksid kasutusel varadeklaratsioonide puhul, mille esitamise tähtpäev on 31. jaanuar 2027.
- (95) Lõpuks kehtestas Ungari kooskõlas võetud kohustustega sanktsioonide korra juhuks, kui rikutakse vara deklareerimise kohustust. Mis puudutab kriminaalkaristusi, siis on 2012. aasta C seadus karistusseadustiku kohta¹¹⁵ (edaspidi „karistusseadustik“), mida on muudetud koondseadusega, paragrahvis 305/A ette nähtud kriminaalvastutus isikule, kes i) pärast pädeva üksuse sellekohast nõuet ei täida oma vara deklareerimise kohustust seaduses sätestatud tähtaja jooksul tema enda süül või ii) kes vara deklareerimise kohustuse täitmisel varjab oma varalist olukorda, esitades deklaratsioonis olulise asjaolu kohta valeandmeid, jättes tõese asjaolu avaldamata või kasutades selleks muud viisi.
- (96) See, kas halduskaristusi kohaldatakse, sõltub ametialase aususe ameti aruandest, mis antakse välja varadeklaratsiooni kontrollimenetluse lõpus. Ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/A lõike 8 kohaselt on sellel kolm võimalikku tulemust:
- (1) kui uurimisalune isik ei ole täitnud vara deklareerimise kohustust või on vara deklareerimisel esitanud tahtlikult olulisi andmeid valesti või ebaõigesti, võib see kaasa tuua ametist vabastamise;
 - (2) kui ametialase aususe amet on tuvastanud üksnes halduslikku laadi puudusi, mis ei kuulu esimese punkti alla, võib määrata trahvi¹¹⁶;
 - (3) kui puudusi ei tuvastata või kui need on väikesed, lõpetatakse uurimine; väikeste puuduste korral tingimusel, et ametialase aususe ameti soovitusel või ettepaneku alusel tagatakse varadeklaratsiooni täielikkus.

¹¹² Ka siin täiendavad seda valdkondlikud normid, viidates kas rahvuskogu liikmete suhtes kohaldatavatele normidele või nähes teatavate suure riskiga ametnike puhul ette eraldi avaldamisnõuded; vt nt kirjaliku teate lisa 1.17, 2011. aasta CX seaduse (presidendi õigusliku seisundi kohta) (jõustus 29. juulil 2026) paragrahv 6: varadeklaratsioonid avaldatakse presidendi kantselei veebisaidil; samuti kirjaliku teate lisa 1.21, 2011. aasta CLI seaduse (konstitutsioonikohtu seadus) (jõustus 26. augustil) konsolideeritud versiooni paragrahv 11: konstitutsioonikohtu kohtunike varadeklaratsioonid avaldatakse konstitutsioonikohtu veebisaidil.

¹¹³ Kirjaliku teate lisa 3.1, dekreet nr 1/2026 (30. juuli), 2026. aasta ametlik väljaanne nr 102.

¹¹⁴ See hõlmab täiustatud filtreerimisvõimalusi, suuremat läbipaistvust ja kõigi avalikult kättesaadavate varadeklaratsioonide loetelu veebisaidil; vt kirjalik teade, lk 90.

¹¹⁵ 2012. aasta C seadus karistusseadustiku kohta, vastu võetud 25. juunil 2012.

¹¹⁶ Vt ka ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/B lõige 2.

- (97) Nende isikute puhul, kelle varadeklaratsioonide kontrollimiseks on ametialase aususe ametil ainupädevus, teavitab ametialase aususe amet ametist vabastamise aluse tuvastamise korral oma uurimise tulemustest rahvuskogu esimeest (kui tegu on peaministri ametist vabastamisega) või peaministrit (kui tegu on muu kõrgema poliitilise juhiga, kellel ei ole rahvuskogu liikme mandaati); seejärel algatab vastav ametnik ametist vabastamise menetluse¹¹⁷. Mis puudutab trahvide määramist, siis võib ametialase aususe amet algatada *ex officio* menetluse ise¹¹⁸.
- (98) Nende isikute puhul, kelle varadeklaratsioonide kontrollimiseks on ametialase aususe ametil jagatud pädevus, täiendatakse halduskaristuste menetlusnorme valdkondlike seadustega. Kui ametialase aususe ameti algatatud otsene ametist vabastamine või ametialase aususe ameti poolt otse trahvi määramine ei ole võimalik asjaomase isiku põhiseadusliku staatuse ja tema ametikoha kaitse tõttu või kui asjaomased ülesanded kuuluvad võimude lahususe põhimõttega kaitstud põhiseaduslikult sõltumatutesse harudesse, nähakse valdkondlikes normides ette, et halduskaristuse määrab pädev asutus¹¹⁹. Kui pädev asutus jõuab ametialase aususe ameti taotlusel läbiviidud menetluses teistsugusele järeldusele, on ta kohustatud esitama selle kohta üksikasjaliku põhjenduse ja teavitama sellest ametialase aususe ametit. Ametialase aususe amet teeb oma aruande ja koos aruandega saadud teabe üldsusele kättesaadavaks¹²⁰. Kui ametialase aususe amet võib rahatrahvi ise määrata, teeb ta oma otsuse, sealhulgas asjaomase isiku nime ja ametikoha, üldsusele kättesaadavaks¹²¹.
- (99) Ametialase aususe amet võib nõuda väiksemate või ebaoluliste puuduste kõrvaldamist kooskõlas ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/A lõike 8 punkti b alapunktiga bb. Suure riskiga ametnike puhul, kelle suhtes kohaldatakse rahvuskogu seaduse norme vahetult või valdkondlikes seadustes sisalduva viite kaudu (sealhulgas valitsushalduse seaduse paragrahvis 183 nimetatud kõrgemate poliitiliste juhtide puhul), täiendab rahvuskogu seadus seda normi ja näeb ette, et puudus tuleb kõrvaldada viivitamata, kuid hiljemalt 15 päeva jooksul, esitades lisadeklaratsiooni¹²².

2.4.3. Hindamine

- (100) Nagu on kirjeldatud punktis 2.4.1, tugevdas Ungari oma korruptsioonivastast raamistikku ning võttis kooskõlas oma algsete kohustustega vastu liidu toetusi käsitleva pettuse- ja korruptsioonivastase strateegia ja sellega seotud tegevuskava ning nende läbivaadatud versiooni. Võttes aga arvesse 2024.–2025. aasta riikliku korruptsioonivastase strateegia ja tegevuskava puudusi, ei täidetud kõiki kohustusi ning seetõttu ei saa parandusmeetet pidada täielikult täidetuks. Sellega seoses tuleks parandusmeetet hinnata, võttes arvesse selle suhtelist tähtsust liidu eelarve kaitsmisel, teisi keskseid korruptsioonivastaseid parandusmeetmeid ja muid uusi samalaadseid parandusmeetmeid.
- (101) Nagu on kirjeldatud punktis 2.4.2., kehtestas Ungari tervikliku varade deklareerimise süsteemi koos hoiatava ja proportsionaalse sanktsionisüsteemiga. Ametialase aususe ametile, mis loodi ühe keskse parandusmeetmena¹²³ ja mille puhul eespool

¹¹⁷ Vt valitsushalduse seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 185 lõige 3, lõike 5 punkt a.

¹¹⁸ Vt ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/B lõige 1.

¹¹⁹ Ainsad juhtumid, mille puhul Ungari märgib, et otsest või kaudset finantssanktsiooni ei ole võimalik kohaldada, puudutavad Ungari presidenti ning Ungari keskpanga presidenti ja asepresidente, kes tegutsevad valitsusest sõltumatuna.

¹²⁰ Vt ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/A lõiked 9 ja 10.

¹²¹ Vt ametialase aususe ameti seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 19/B lõige 7.

¹²² Vt rahvuskogu seaduse (muudetud kujul) paragrahvi 90 lõige 1d.

¹²³ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 44.

põhjenduses (62) leiti, et see parandusmeede on täidetud, on antud ulatuslikud volitused varadeklaratsioonide kontrollimiseks ja kontrolli suhtes järelmeetmete võtmiseks, mis lähevad kaugemale Ungari algsetest kohustustest ja muudavad kontrollisüsteemi tugevamaks. Seetõttu leiab nõukogu komisjoni hinnangule tuginedes, et Ungari on täitnud selle parandusmeetme raames varadeklaratsioonidega seoses võetud kohustused ja täiendanud neid täiendavate kaitsemeetmetega, mis tugevdavad korruptsioonivastast raamistikku.

2.5. **Erimenetluse kehtestamine teatavate kuritegude puhul, mis on seotud avaliku võimu teostamise või riigivara haldamisega**

- (102) 2022. aastal vastu võetud parandusmeetme raames kohustus Ungari kehtestama uue kohtuliku kontrolli menetluse teatavate kuritegude puhul, mis on seotud avaliku võimu teostamise või riigivara haldamisega¹²⁴. Sisuliselt pidi uus menetlus võimaldama prokuratuuri või uurimisasutuse otsuse kohtulikku kontrolli juhul, kui korruptsiooni või korruptsiooniga seotud tavade puhul jäetakse kuriteoteate alusel alustamata kriminaalmenetlus või kui kriminaalmenetlus lõpetatakse¹²⁵. Komisjon luges selle parandusmeetme horisontaalseks meetmeks, mille eesmärk on kõrvaldada Ungaris süüdistuse esitamise tõhususega seotud struktuursed probleemid ning tagada tõhusate ja hoiatavate meetmete võtmine, et tagada liidu finantshuvide kaitse kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 325. Seetõttu on see üks keskseid parandusmeetmeid, millega lahendada komisjoni tõstatatud probleemid¹²⁶.
- (103) Samuti kohustus Ungari i) nägema 31. detsembriks 2022 ette täiendavad ametikohad kohtule, millele tehakse ülesandeks kohtulikult kontrollida prokuratuuri või uurimisasutuse otsuseid jätta kriminaalmenetlus kuriteoteate alusel alustamata või kriminaalmenetlus lõpetada, ning ii) vaatama 31. detsembriks 2023 läbi menetluse toimimise ja nägema pärast komisjoniga konsulteerimist vajaduse korral ette õigusraamistiku muudatuste vastuvõtmise 30. juuniks 2024¹²⁷. Mõlemad kohustused tuli täita pärast nõukogu rakendusotsuse kuupäeva.
- (104) Nõukogu rakendusotsuses leiti, et kuigi 2017. aasta XC seadusega kriminaalmenetluse seadustiku kohta (edaspidi „kriminaalmenetluse seadustik“) ¹²⁸ kehtestati uus kohtuliku kontrolli menetlus, jätavad teatavad sätted menetluses kaalutlusruumi ja see võib kahjustada parandusmeetme tõhusust ja üldist piisavust. Eelkõige, i) kohaldatavates normides ei ole selgelt sätestatud, millised õiguslikud tagajärjed on prokuröri jaoks kohtuotsusel, millega pärast kontrolliavalduse esitamist tühistatakse prokuröri otsus; ii) sellistel juhtudel, kus võib esitada süüdistuse esitamise avalduse, nõutakse kriminaalmenetluse seadustikus lisaks vormiliste põhjuste esialgsele kontrollile, et asja menetlev kohus kontrolliks süüdistuse esitamise avalduse alust kinnisel istungil ja ilma tõendeid ära kuulamata; iii) kriminaalmenetluse seadustikus ei ole täpsustatud uute normide ajalist kohaldamisala ega eelkõige seda, et uut menetlust kohaldatakse ka enne 1. jaanuari 2023 toime pandud (aegumata) kuritegude suhtes¹²⁹. Komisjon kinnitas seda hinnangut oma uuesti hindamise otsuses¹³⁰.

¹²⁴ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 34.

¹²⁵ Komisjoni teatis, punkt 71.

¹²⁶ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 44.

¹²⁷ Komisjoni teatis, punkt 80.

¹²⁸ Kirjaliku teate lisa 5.2, XC seaduse (kriminaalmenetluse seadustiku kohta) konsolideeritud versioon (jõustus 1. novembril 2022).

¹²⁹ Nõukogu rakendusotsus, põhjenduse 46 punkt vi.

¹³⁰ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendus 21.

- (105) Ungari märkis oma kirjalikus teates, et kõik kolm punkti on lahendatud kriminaalmenetluse seadustiku muudatustega, mis kehtestati koondseadusega¹³¹. Samuti selgitas Ungari, et üldeesmärk on tugevdada menetluslikku õigusraamistikku, suurendada kriminaalmenetluste läbipaistvust ja ametialase aususe ameti menetluslikku rolli ning tagada tõhusam kohtulik kontroll.
- (106) Mis puudutab eespool põhjenduses (104) nimetatud esimest punkti, siis on muudetud kriminaalmenetluse seadustiku paragrahvi 817/G lõikes 3 sätestatud, et pärast kontrolliavalduse kohta tehtud asjaomast kohtulahendit peab prokuratuur või uurimisasutus menetlust jätkama selle kohtulahendi põhjendustest lähtudes ja juhul, kui teatavad asjaolud on jäänud välja selgitamata, kõrvaldama samas kohtulahendis tuvastatud puudused. Menetlust ei tohi uuesti lõpetada, kui välja selgitamata asjaolude puhul ei ole kohtulahendis tuvastatud puudusi kõrvaldatud, välja arvatud juhul, kui see ei olnud võimalik prokuratuurist või uurimisasutusest sõltumatutel põhjustel.
- (107) Lisaks peab uurimisasutus sellisel juhul kahe kuu jooksul alates uurimise algatamisest või menetluse jätkamisest ning seejärel iga kahe kuu tagant esitama prokuratuurile uurimistoimiku ja andma samal ajal aru uurimise käigust. Prokuratuur peab omakorda edastama kohtule, kes on pädev kontrolliavaldust lahendama, kõik seaduses sätestatud toimikud, mis on seotud uurimisasutuse aruandega.
- (108) Kui kohus, kes on pädev kontrolliavaldust lahendama, tuvastab esitatud toimikute põhjal, et uurimise käigus ei ole ilmselgelt arvesse võetud kohtulahendi põhjendusi, peab ta pöörduma meetmete võtmiseks prokuratuuri juhi poole. Järgmises uurimise käiku käsitlevas aruandes tuleb kohtule, kes kontrolliavaldust lahendab, teatada ka sellise pöördumise järel võetud meetmetest.
- (109) Kui menetlus lõpetatakse uuesti ja 2017. aasta XC seaduses (muudetud kujul) sätestatud tingimused on täidetud, annab kohtuliku kontrolli menetlus õiguse esitada süüdistus pädevale kohtule, kes teeb pärast tõendite ärakuulamist asjas sisulise otsuse.
- (110) Mis puudutab ülaltoodud põhjendustes (103) ja (104) nimetatud teist punkti, siis märkis Ungari, et kohus, kes on pädev korduva kontrolli avaldust lahendama, võib avalduse rahuldamata jätta üksnes vormiliste eeltingimuste alusel tehtava määrusega, millega asja lõplikult ei lahendata¹³². Seejärel võib kohus, kes on pädev korduva kontrolli avaldust lahendama, kontrollida süüdistuse esitamise avalduse põhjendusi üksnes piiratud ulatuses. Kohus peab kontrollima, kas süüdistuse esitamise avalduses süüdistatavana nimetatud isikut võib põhjendatult kahtlustada kuriteo toimepanemises. Selle hindamisel lähtutakse kohtuasja toimikust ning andmetest, dokumentidest ja avaldustest, mille on esitanud isik, kellel on õigus süüdistuse esitamise avaldus esitada. Lisaks kui kohus, kes on pädev korduva kontrolli avaldust lahendama, leiab, et süüdistataval näib olevat puutumatust, ja puutumatust ei ole ära võetud, peab kohus süüdistuse esitamise avalduse täielikult või osaliselt rahuldamata jätma¹³³. Ungari hinnangul tagab selline lahendus, et sisuline kontroll ei kujuta endast eelotsust kohtu poolt, kes teeb hiljem asjas sisulise otsuse, vaid toimib eraldiseisva kohtuliku kontrollina. Sel viisil hoitakse kohtulikud ülesanded lahus, kaitstakse menetluse erapooletust ja tagatakse ka eraldi menetlusele omaste tagatiste järjepidevus.

¹³¹ Vt kriminaalmenetluse seadustiku peatükk CV/A, mida on muudetud koondseaduse paragrahvidega 107–115.

¹³² Vt kriminaalmenetluse seadustiku (muudetud kujul) paragrahvi 817/N lõige 1.

¹³³ Kriminaalmenetluse seadustiku (muudetud kujul) paragrahvid 817/O (1) ja 817/N. Süüdistuse esitamise avalduses süüdistatavana nimetatud isiku puutumatuse äravõtmise võimaluse kohta vt kriminaalmenetluse seadustiku (muudetud kujul) paragrahvi 817/P lõige 2.

- (111) Mis puudutab eespool põhjenduses (104) nimetatud kolmandat punkti, siis on koondseaduses sätestatud, et kriminaalmenetluse seadustiku CV/A peatüki sätteid kohaldatakse ka enne 1. jaanuari 2023 toime pandud (aegumata) kuritegude suhtes. Lisatagatisena kohaldatakse CV/A peatükki ka pärast 31. detsembrit 2022 esitatud kuriteoteate suhtes, kui see puudutab sama tegu, mille kohta on esitatud kuriteoteade, mis on tagasi lükatud (või mille uurimine lõpetati) enne 1. jaanuari 2023¹³⁴.
- (112) Mis puudutab eespool põhjenduses (103) nimetatud kahte kohustust, loodi Buda esimese astme kohtu uurimisosakonnas kaks uut kohtuniku ametikohta. See kohus on pädev andma 2017. aasta XC seaduse peatüki CV/A alusel korralduse kriminaalmenetluse alustamiseks või jätkamiseks. Asjaomased teated vabade ametikohtade kohta avaldati 2023. aastal ametliku väljaande esimeses eriväljaandes. Mõlemad ametikohad täideti ametisse nimetamisega 15. juulil 2023. Lisaks lõi Ungari alates 1. veebruarist 2023 Budapesti pealinna piirkonnakohtu tööpiirkonnas kaks uut kohtusekretäri ametikohta. Ungari märkis, et praegune kohtunike arv võimaldab kohtuasju pidevalt rotatsiooni korras jaotada ning osakonna juhtkond jälgib pidevalt kohtuasjade õigeaegset menetlemist.
- (113) Ungari väitis, et menetluse toimimise läbivaatamine ei olnud 31. detsembriks 2023 lõpule viidud. Kuigi sellise läbivaatamise kohustus kehtestati 2021. aastal,¹³⁵ võeti aruanne vastu alles 17. juunil 2026,¹³⁶ pärast seda, kui politseile, riiklikule maksu- ja tolliametile kui uurimisasutusele, peaprokuratuurile ja riiklikule kohtuametile saadeti küsimustikud, ametialase aususe amet ja Ungari advokatuur kaasati läbivaatamise ettevalmistamisse ning konsulteeritud oli riikliku kohtunõukoguga. Aruandes jõuti järeldusele, et õigusraamistikku ei ole vaja muuta, võttes arvesse koondseadusega tehtud muudatusi (mis olid aruande vastuvõtmise ajal veel eelnõu kujul) ning ametialase aususe ametilt, Ungari advokatuurilt ja peaprokuratuurilt saadud märkusi.
- (114) Nagu käesolevas punktis selgitatud, kõrvaldas Ungari nõukogu rakendusotsuses tuvastatud seni kõrvaldamata nõrkused ja tagas Buda esimese astme kohtu uurimisosakonnale piisava arvu töötajaid. Kuigi erimenetlus vaadati läbi alles 2026. aasta juunis, mitte 2023. aasta lõpuks, nagu algselt lubatud, ei muuda see asjaolu, et erimenetluse vajalikud muudatused võeti tegelikult vastu ja selle eesmärgid on nüüd saavutatud. Lisaks, nagu on täpsemalt kirjeldatud allpool punktis 2.18, on Ungari osalemine Euroopa Prokuratuuri asutamise tõhustatud koostöös aidanud kaasa selle parandusmeetme täitmisele, kuna see tugevdab laiemat korruptsioonivastast ja süüdistuste esitamise raamistikku, milles parandusmeetmet rakendatakse.
- (115) Seetõttu leiab nõukogu komisjoni hinnangu põhjal, et Ungari on selle parandusmeetme alusel võetud kohustused täitnud.

2.6. Auditi- ja kontrollimehhanismide tugevdamine, et tagada liidu toetuse nõuetekohane kasutamine

- (116) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest võttis Ungari liidu toetuse nõuetekohase kasutamise tagamiseks kohustuse tugevdada auditi- ja kontrollimehhanisme, lisades oma asjaomastesse riigisisestesse õigusaktidesse norme ja menetlusi tugevdavaid sätteid, et tulemuslikumalt ennetada, avastada ja kõrvaldada

¹³⁴ Vt kriminaalmenetluse seadustiku (muudetud kujul) paragrahv 876/C.

¹³⁵ Vt valitsuse 23. juuli 2021. aasta otsuse nr 1495/2021 lisa 2 punkt 56, kättesaadav aadressil <https://njt.jog.gov.hu/jogszabaly/2021-1495-30-22>.

¹³⁶ Kirjaliku teate lisa 5.5, aruanne kohtuliku kontrolli kohta.

finantsmääruse¹³⁷ artikli 61 kohaselt huvide konflikte liidu vahendite kasutamisel, sealhulgas vastu võtta huvide konflikti deklaratsioonide kehtivuse tulemusliku kontrolli mehhanism.

- (117) Nõukogu rakendusotsuses leiti, et Ungari on võtnud oma kohustuste täitmiseks mitmeid meetmeid. Eelkõige asutas Ungari siseauditi ja ametialase aususe direktoraadi (DIAI), et tugevdada auditi- ja kontrollimehhanisme ning tagada ELi vahendite usaldusväärne kasutamine, ning andis sellele sõltumatuse ja tõhususe tagatised. Ungari muutis ka EUTAFi reguleerivat õigusraamistikku¹³⁸. Komisjoni uuesti hindamise otsuses osutati siiski puudustele mitme selle parandusmeetme raames võetud kohustuse täitmisel¹³⁹.
- (118) Ungari teatas, et ta on vastu võtnud selged normid ja menetlused huvide konflikti olukordade ennetamiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks¹⁴⁰ kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509¹⁴¹ artikliga 61 ja asjaomase komisjoni teatisega¹⁴². Nendes normides käsitletakse ka liidu vahendite haldamisse ja kontrollimisse kaasatud asutuste ülesandeid ja kohustusi ning nende rolli huvide konfliktide ennetamisel, avastamisel ja kõrvaldamisel¹⁴³.
- (119) Mis puudutab DIAI büroo tegevusraamistikku, siis tegi Ungari selle praktilises toimimises ja ressurssides mitu parandust, et büroo saaks oma ülesandeid ja kohustusi tõhusamalt täita. Sellega seoses viidi 2026. aasta juulis huvide konfliktide uurimiste tõhususe tagamiseks lõpule huvide konfliktide metoodika ajakohastatud versioon¹⁴⁴. Lisaks märkis Ungari, et DIAI on oma volituste kohaselt pidevalt tegevust jätkanud ja andnud oma eksperditeadmistega panuse tugevdatud huvide konfliktide raamistikku¹⁴⁵.
- (120) Mis puudutab EUTAFi toimimist, mille õigusraamistiku ja tegevuse puhul leiti 2022. aastal, et need vastavad parandusmeetme raames võetud kohustustele,¹⁴⁶ kinnitas selle peadirektor oma kirjas,¹⁴⁷ et EUTAF on toiminud tõhusalt ja selle eelarve on piisav. EUTAFi peadirektor kinnitas samuti, et tal on vajalikud rahalised ja inimressursid, et kaitsta oma sõltumatust ja täita oma ülesandeid, nagu on parandusmeetmes nõutud¹⁴⁸.

¹³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

¹³⁸ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 47.

¹³⁹ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendus 20.

¹⁴⁰ Vt kirjaliku teate lisa 15.4, valitsuse dekreeidi nr 256/2021 (18. mai) konsolideeritud versioon, mis kehtib alates 8. augustist 2026; kirjaliku teate lisa 15.5, valitsuse dekreeidi nr 373/2022 (29. september) konsolideeritud versioon, mis kehtib alates 8. augustist 2026; kirjaliku teate lisa 15.6, valitsuse dekreeidi nr 272/2014 (5. november) konsolideeritud versioon, mis kehtib alates 8. augustist 2026.

¹⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

¹⁴² Komisjoni teatis „Suunis huvide konflikti vältimiseks ja käsitlemiseks finantsmääruse raames“ 2021/C 121/01, C/2021/2119, (ELT C 121, 9.4.2021, lk 1).

¹⁴³ Vt kirjalik teade, lk 146–150.

¹⁴⁴ Kirjaliku teate lisa 6.0 „Huvide konfliktide 12. metoodika“, 12. juuli 2026.

¹⁴⁵ Kirjalik teade, lk 154–156.

¹⁴⁶ Vt nõukogu rakendusotsus, põhjendus 47 ja komisjoni teatise punkt 98.

¹⁴⁷ Kirjaliku teate lisa 6.10, EUTAFi peadirektori 1. septembri 2026. aasta kinnituskiri; kirjaliku teate lisa 6.11, EUTAFi 2024. aasta eelarve; kirjaliku teate lisa 6.13, EUTAFi 2025. aasta eelarve; kirjaliku teate lisa 6.14, EUTAFi 2025. aasta eelarve planeerimise ettepanek; kirjaliku teate lisa 6.15, EUTAFi 2026. aasta eelarve; kirjaliku teate lisa 6.17, EUTAFi 2023. aasta eelarve.

¹⁴⁸ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 47.

- (121) Kooskõlas selle parandusmeetme raames võetud kohustusega kehtestas Ungari huvide konflikti deklareerimise süsteemi töötajatele, kes osalevad üksikprojekte käsitlevate otsuste tegemises, ning selged huvide konflikti normid, mida kohaldatakse kõigi töötajate suhtes, kes on seotud ELi toetuse ettevalmistamise, rakendamise, auditeerimise ja kontrollimisega,¹⁴⁹ samuti lõplike vahendite saajate, avaliku sektori hankijate, töövõtjate, alltöövõtjate ja asjaomaste konsultatsioonifirmade suhtes. Ungari teatas ka, et kavandatakse nende õigusnormide lihtsustamist, et vähendada toetusesaajate halduskoormust¹⁵⁰.
- (122) Seoses tundlikel ametikohtadel töötavate isikute rotatsiooniga peab riiklik arengukeskus tagama nii tundlikel ametikohtadel töötavate isikute rotatsiooni kui ka järelevalve, eelkõige juhul, kui nad tegelevad õigusnormide rikkumiste, kontrollide ja riskihindamisega¹⁵¹. Keskne rotatsioonimetoodika võeti vastu 2. juunil 2023 ja seda ajakohastati 23. veebruaril 2026. Selles on määratud kindlaks rotatsiooni eesmärgid, kohaldamisala ja kord ning see hõlmab lisaks õigusnormide rikkumiste käsitlemise, kontrollide ja riskihindamisega seotud töötajate ametikohtadele veel muid ametikohti, millega kaasneb vahetu suhtlemine toetusesaajatega või mille kõrgem juhtkond on muul põhjusel tunnistanud tundlikuks¹⁵².
- (123) Selleks et parandada 2. juuni 2023. aasta esimest metoodikat ja tagada tundlike positsioonide puhul tugevam järelevalvekord, avaldas Ungari 8. jaanuaril 2026 teise metoodika¹⁵³. Organisatsioonid esitasid asjaomased tegevuskavad 2026. aasta veebruaris ja peavad esitama igal aastal 15. oktoobriks aruande¹⁵⁴.
- (124) Lisaks teatas Ungari, et kavatseb järgmise läbivaatamise käigus, mis peaks toimuma 2027. aasta alguses, need kaks kesket metoodikat ühendada, sätestades tundlikel ametikohtadel olevate töötajate rotatsiooni ja järelevalve menetlused¹⁵⁵. Selle lähenemisviisiga liigutakse laiemal riskipõhise järelevalvesüsteemi suunas, mida täiendavad koolitused, rikkumisest teatamise kanalid ja parandusmeetmed ning mis lähtub seisukohast, et olemasolevad kontrollid pakuvad juba olulist kaitset.
- (125) Tuginedes komisjoni hinnangule, 2022. aastal juba täidetud kohustustele ning hiljutistele seadusandlikele muudatustele ja arengutele, leiab nõukogu, et Ungari on selle parandusmeetme täitnud.

2.7. Liidu vahenditest rahastatavate ühe pakkujaga hankemenetluste osakaalu vähendamine

- (126) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest võttis Ungari kohustuse vähendada 31. detsembriks 2022 selliste ühe pakkujaga riigihankemenetluste osakaalu, mida rahastatakse liidu vahenditest ja mis lõpetatakse 2022. aastal, vähem kui 15 %-le, mõõdetuna siseturu tulemustabeli metoodika kohaselt, ja säilitama seda ilma ajalise piiranguta. Kui ühe pakkujaga hankemenetluste osakaal ületab asjaomasel kalendriaastal 15 % või kui Ungari tuvastab jooksva aastal tõsise ohu, et ette nähtud tase võidakse ületada, kohustus Ungari esitama nelja kuu jooksul ettepaneku

¹⁴⁹ Kirjalik teade, lk 157.

¹⁵⁰ Kirjalik teade, lk 158.

¹⁵¹ Kirjaliku teate lisa 15.6, valitsuse dekreeidi nr 272/2014 (5. november) konsolideeritud versioon, mis kehtib alates 8. augustist 2026; kirjaliku teate lisa 15.4, valitsuse dekreeidi nr 256/2021 (18. mai) konsolideeritud versioon, mis kehtib alates 8. augustist 2026; kirjaliku teate lisa 15.1 lõike 5 punkt 21, valitsuse dekreet nr 373/2022 (30. september) (ametlik väljaanne nr 159, 2022).

¹⁵² Kirjaliku teate lisa 6.8, „Tundlikel ametikohtadel töötajate korrapärase rotatsiooni metoodika“.

¹⁵³ Kirjaliku teate lisa 6.9, „Tundlike ametikohtade töötajate korrapärase ja tõhusa järelevalve metoodika“.

¹⁵⁴ Kirjalik teade, lk 167.

¹⁵⁵ Kirjalik teade, lk 167–168.

lisameetmete kohta, et hõlbustada ühe pakkujaga menetluste osakaalu vähendamist ja viia see tagasi allapoole 15 % künnist, ning teavitama sellest ametialase aususe ametit ja komisjoni. Nõukogu rakendusotsuses leiti, et Ungari on nõutava peamise rakendusetapi ellu viinud, ega tuvastanud ühtegi nõrkust ega puudust¹⁵⁶. Komisjoni uuesti hindamise otsuses võeti teadmiseks Ungari teade, mille kohaselt vähendas ta 2022. aastal ELi vahenditest rahastatavate ühe pakkujaga hankemenetluste osakaalu alla 15 %¹⁵⁷.

(127) Ungari teatas oma kirjalikus teates, et kõnealune eesmärk on seni igal aastal saavutatud¹⁵⁸.

(128) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et Ungari on selle parandusmeetme täitnud.

2.8. Riigieelarvest rahastatavate ühe pakkujaga hankemenetluste osakaalu vähendamine

(129) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest kohustus Ungari valitsus sarnaselt eespool põhjenduses (126) kirjeldatud parandusmeetmega i) vähendada järkjärgult (kolmes etapis) 31. detsembriks 2024 selliste ühe pakkujaga riigihankemenetluste osakaalu, mida rahastatakse riigieelarvest ja mis lõpetatakse asjaomasel aastal, vähem kui 15 %-le, mõõdetuna kooskõlas siseturu tulemustabeli metoodikaga, ii) täitma järgmistel aastatel tingimusteta eespool nimetatud eesmärgi ja säilitama seda ilma ajalise piiranguta ning iii) juhul, kui ühe pakkujaga hangete osakaal ületab asjaomasel kalendriaastal 15 %, esitama nelja kuu jooksul ettepaneku lisameetmete kohta, et hõlbustada ühe pakkujaga menetluste osakaalu vähendamist ja viia see tagasi allapoole 15 % künnist, ning teavitada ametialase aususe ametit ja komisjoni. Nõukogu rakendusotsuses ei analüüsitud ega hinnatud seda parandusmeetet, kuna komisjon võttis kohustuse jälgida selle rakendamist Ungari kvartaliaruannete põhjal¹⁵⁹.

(130) Ungari teatas oma kirjalikus teates, et eesmärki vähendada riigieelarvest rahastatavate ja kalendriaastal ühe pakkujaga lõppenud hankemenetluste osakaalu alla 15 % ei ole täidetud. Selle asemel oli riigieelarvest rahastatavate ühe pakkujaga riigihankemenetluste osakaal 2022. aastal 31,3 %, 2023. aastal 28,95 %, 2024. aastal 22,3 % ja 2025. aastal 22 %¹⁶⁰.

(131) Kooskõlas parandusmeetmega võttis Ungari 2024., 2025. ja 2026. aastal lisameetmeid, et hõlbustada ühe pakkujaga hangete arvu vähendamist, et viia see allapoole 15 % künnist. Eelkõige täiendas Ungari igal aastal riigihangete valdkonnas konkurentsi suurendamise tegevuskava selleks ette nähtud lisameetmetega¹⁶¹. Seni ei ole need meetmed siiski soovitud tulemust andnud.

(132) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et kuigi see osakaal langes märkimisväärselt, ei saavutatud siiski eesmärki. Samal ajal teavitas Ungari komisjoni õigel ajal ja võttis eesmärgi saavutamiseks meetmeid kolmel järjestikusel aastal. Kuigi parandusmeetet ei saa pidada täielikult rakendatuks, tuleks hindamisel võtta arvesse selle suhtelist tähtsust liidu eelarve kaitsmisel, ning riigihangetega seotud muid keskseid parandusmeetmeid ja riigihangetega seotud muid uusi parandusmeetmeid.

¹⁵⁶ Vt nõukogu rakendusotsus, põhjendus 48, ja komisjoni teatis, punkt 100.

¹⁵⁷ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendus 19.

¹⁵⁸ Kirjalik teade, lk 172–173.

¹⁵⁹ Vt nõukogu rakendusotsus, põhjendus 27, ja komisjoni teatis, punktid 104 ja 105.

¹⁶⁰ Kirjalik teade, lk 175. 2022. aastaks seatud eesmärk oli 32 %, 2023. aastaks 24 %, 2024. aastaks ja järgnevatel aastatel 15 %.

¹⁶¹ Kirjalik teade, lk 176–183. Tegevuskava läbivaatamise kohta vt punkt 2.12 allpool.

2.9. Ühe pakkujaga menetlustest teatamise vahendi väljatöötamine, et jälgida ühe pakkujaga lõppenud riigihankeid ja anda neist teada

- (133) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest võttis Ungari valitsus kohustuse töötada 30. septembriks 2022 välja uus järelevalve- ja teatamisvahend, et mõõta eraldi selliste hankemenetluste osakaalu, milles osaleb üks pakkuja ja mida rahastatakse kas riiklikest vahenditest või liidu toetusest või mõlemast, ning säilitada seda vahendit piiramatu aja vältel. Riigihangete eest vastutavale ministeeriumile tehti ülesandeks koostada vahendiga kogutud teabe põhjal kirjalik aruanne ja avaldada see igal aastal elektroonilise riigihangete süsteemi (EPS) veebisaidil, mis on üldsusele tasuta ja registreerimiseta juurdepääsetav. Nõukogu rakendusotsuses leiti, et ühe pakkujaga menetlustest teatamise vahend on välja töötatud ja toimib parandusmeetmes nõutud viisil¹⁶².
- (134) Ungari teatas oma kirjalikus teates, et EUTAFi 26. juuni 2026. aasta auditaruanne,¹⁶³ milles tugineti ka varasematele audititele, kinnitab, et seire- ja aruandlusvahend on endiselt täielikult toimiv ja kasutusel, et selle funktsioonid on kooskõlas siseturu tulemustabeli metoodikaga ning et süsteemis olevad andmed on täpsed ja täielikud. Lisaks esitas Ungari tõendid selle kohta, et riikliku arengukeskuse riigihangete järelevalve osakond, mille kaudu rahandusminister täidab oma riigihangetega seotud kohustusi, on eespool nimetatud aruandekohustuse igal aastal täitnud¹⁶⁴.
- (135) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et Ungari on selle parandusmeetme täitnud.

2.10. Läbipaistvuse suurendamiseks elektroonilise riigihangete süsteemi väljatöötamine

- (136) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest riigihangete läbipaistvuse suurendamiseks võttis Ungari kohustuse luua ja avaldada elektroonilise riigihangete süsteemi (EPS) veebisaidil andmebaas, mis sisaldab struktureeritud kujul teavet kõigi lepingu sõlmimise teadete kohta riigihankemenetlustes (sealhulgas äriühingute registreerimisnumbrid ning konsortsiumide ja alltöövõtjate kõigi üksikliikmete nimed). Seda andmebaasi tuleb korrapäraselt ajakohastada ning see peab olema üldsusele tasuta kättesaadav ja allalaaditav. Nõukogu rakendusotsuses leiti, et parandusmeede on rakendatud¹⁶⁵. Komisjoni teatises viidati süsteemi edasisele täiustamisele, mille jaoks on parandusmeetmega ette nähtud pikem tähtaeg¹⁶⁶.
- (137) Ungari esitas oma kirjalikus teates tõendid selle kohta, et elektrooniline riigihangete süsteem on jätkuvalt täielikult toimiv ning et andmebaas on ajakohane, allalaaditav ja masinloetav ning üldsusele tasuta kättesaadav¹⁶⁷.
- (138) Lisaks allpool punktis 2.19 kirjeldatud kohustuste täitmisele on koondseadusega tehtud muudatustega kasutusele võetud mõiste „läbipaistev ettevõtja“, et tagada tegeliku tulusaaja ja pakkuja omandistruktuuri avalikustamine kõigis riigihangetes,

¹⁶² Vt nõukogu rakendusotsus, põhjendus 49, ja komisjoni teatis, punkt 106.

¹⁶³ Kirjaliku teate lisa 9.0, EUTAFi auditaruanne ühe pakkujaga riigihankemenetluste seire- ja aruandlusvahendi kohta, 26. juuni 2026.

¹⁶⁴ Kirjalik teade, lk 185–188.

¹⁶⁵ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 50.

¹⁶⁶ Komisjoni teatis, punkt 114.

¹⁶⁷ Kirjalik teade, lk 189–193; kirjaliku teate lisa 10.1, auditarvamus elektroonilise riigihangete süsteemi kohta, 28. august 2026; ning kirjaliku teate lisa 10.2, elektroonilise riigihangete süsteemi otsingu kinnitamine, 28. august 2026. Vt järgmine link: <https://ekr.gov.hu/portal/kozbeszerzes/eredmeny-tajekoztato-hirdetmenyek>.

isegi keerukate omandistruktuuride korral. See teave on nähtav ka elektroonilises riigihangete süsteemis.

- (139) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et Ungari on hoidnud elektroonilise riigihangete süsteemi toimivana kooskõlas võetud kohustustega ja teinud läbipaistvuse suurendamiseks täiendavaid parandusi.

2.11. Tulemusraamistiku väljatöötamine, et hinnata riigihangete tõhusust ja kulutasuvust

- (140) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest kohustus Ungari töötama välja tulemusraamistiku, et hinnata riigihangete tõhusust ja kulutasuvust. Raamistik pidi olema kasutusele võetud 30. novembriks 2022. Samuti kohustus Ungari kasutama tulemusraamistikku korrapäraselt ja avaldama selle tulemused tingimusteta ja piiramatu aja jooksul¹⁶⁸. Nõukogu rakendusotsuses leiti, et Ungari on selle parandusmeetmega seotud kohustused täitnud¹⁶⁹.

- (141) Ungari kinnitas oma kirjalikus teates, et tulemusraamistik on jätkuvalt kasutusel¹⁷⁰. Raamistiku väljatöötamisse oli täielikult kaasatud sõltumatutest ekspertidest ja valitsusväliste organisatsioonide esindajatest koosnev töörühm, kes osales jätkuvalt aktiivselt iga-aastaste analüüside ettevalmistamises¹⁷¹. Lisaks esitas Ungari tõendid selle kohta, et aruanded Ungari riigihangete tulemusraamistiku tulemuste kohta on alates 2023. aastast igal aastal avaldatud elektroonilise riigihangete süsteemi veebisaidil¹⁷².

- (142) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et Ungari on selle parandusmeetme täitnud.

2.12. Tegevuskava vastuvõtmine, et suurendada konkurentsi riigihangete valdkonnas

- (143) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest kohustus Ungari võtma 31. märtsiks 2023 vastu tervikliku tegevuskava (edaspidi „tegevuskava“), mille eesmärk on parandada konkurentsi riigihangete valdkonnas ja mis vaadatakse igal aastal läbi ning mille tulemusena võidakse muuta olemasolevaid või kehtestada uusi meetmeid. Tegevuskava, selle läbivaatamine ja meetmete rakendamise iga-aastane ülevaade tehakse viivitamata üldsusele kättesaadavaks. Nõukogu rakendusotsuses ei analüüsitud ega hinnatud seda parandusmeetet, kuna komisjon võttis kohustuse jälgida selle rakendamist Ungari kvartaliaruannete põhjal¹⁷³.

- (144) 31. märtsil 2023 võttis Ungari vastu tegevuskava, mis sisaldas 14 meetet, mille eesmärk oli parandada konkurentsi riigihangete valdkonnas¹⁷⁴. Komisjoni uuesti hindamise otsuses leidis komisjon, et tegevuskavas sätestatud meetmed tundsid

¹⁶⁸ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 51, ja komisjoni teatis, punkt 115.

¹⁶⁹ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 51.

¹⁷⁰ Kirjalik teade, lk 194–203.

¹⁷¹ Kirjalik teade, lk 195–197.

¹⁷² 2022. aastat käsitlev aruanne: <https://ekr.gov.hu/cms/hirek/a-kozbeszerzesek-hatekonysagat-es-koltseghatekonysagat-ertekelo-teljesitmenymeresi-keretrendszer-eredmenyei-2023>.

2023. aastat käsitlev aruanne: <https://ekr.gov.hu/cms/hirek/a-kozbeszerzesek-hatekonysagat-es-koltseghatekonysagat-ertekelo-teljesitmenymeresi-keretrendszer-eredmenyei-2024>.

2024. aastat käsitlev aruanne: <https://ekr.gov.hu/cms/hirek/a-kozbeszerzesek-hatekonysagat-es-koltseghatekonysagat-ertekelo-teljesitmenymeresi-keretrendszer-eredmenyei-2025>.

2025. aastat käsitlev aruanne: <https://ekr.gov.hu/cms/szakmai-anyagok/teljesitmenymeresi-keretrendszer/2025/a-kozbeszerzesek-hatekonysagat-es-koltseghatekonysagat-ertekelo-teljesitmenymeresi-keretrendszer-eredmenyei-2025>.

¹⁷³ Vt nõukogu rakendusotsus, põhjendus 27, ja komisjoni teatis, punktid 122 ja 123.

¹⁷⁴ Kirjalik teade, lk 204; kirjaliku teate lisa 8.0, valitsuse otsus nr 1118/2023, 2023. aasta ametlik väljaanne nr 47.

olevat asjakohased, et kõrvaldada paljud varem tuvastatud puudused, ning nende nõuetekohane rakendamine suurendab tõenäoliselt läbipaistvust, andmete kvaliteeti ja juurdepääsu teabele. Komisjon märkis siiski, et Ungari peaks kooskõlas parandusmeetme raames võetud kohustusega tagama tegevuskava kohaste meetmete rakendamisel tehtud edusammude tõhusa järelvalve. Selleks tuleks seada konkreetsed ja mõõdetavad iga-aastased eesmärgid ning määrata igale meetmele asjakohased näitajad¹⁷⁵.

- (145) Ungari esitas oma kirjalikus teates tõendid tegevuskava kolme senise iga-aastase läbivaatamise kohta¹⁷⁶. Kirjaliku teate edastamise kuupäeva seisuga teatas Ungari 28 meetme täielikust rakendamisest, kusjuures 11 meetme rakendamine on veel pooleli ja üks meede on lõpetatud ilma selle eesmärgi saavutamata¹⁷⁷. Tegevuskava viimane iga-aastane läbivaatamisdokument võeti vastu 23. märtsil 2026 ja selle tulemusena täiendati tegevuskava viie lisameetmega, et suurendada konkurentsi riigihangete valdkonnas¹⁷⁸.
- (146) Läbivaadatud tegevuskava näib sisaldavat asjakohaseid ja sisulisi ajakohastusi, mis näitavad, et kohapealset olukorda, sealhulgas sektoripõhiseid tingimusi, on põhjalikult hinnatud. Ajakohastamise eesmärk on kõrvaldada tuvastatud puudused ja kinnitada, et tegevuskava rakendamisel tehtud edusammude jälgimine on olnud tõhus.
- (147) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et Ungari on jätkanud oma kohustuste täitmist seoses tegevuskava koostamise, iga-aastase läbivaatamise ja rakendamisega.

2.13. Mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele riigihanketavasid tutvustav koolitus

- (148) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest kohustus Ungari pakkuma riigihangete valdkonnas tasuta koolitust vähemalt 2 200 mikro-, väikesele ja keskmise suurusega ettevõtjale (edaspidi „VKEd“), et hõlbustada nende osalemist riigihankemenetlustes. Nõukogu rakendusotsuses ei analüüsitud ega hinnatud seda parandusmeedet, kuna komisjon võttis kohustuse jälgida selle rakendamist Ungari kvartaliaruannete põhjal¹⁷⁹.
- (149) Esimene tähtaeg oli 31. märts 2024, milleks valitsus oleks pidanud pakkuma koolitusvõimalusi 1 000 VKE-le. Samuti kohustus valitsus pakkuma 30. juuniks 2026 selliseid koolitusi veel vähemalt 1 200 VKE-le. Lisaks kohustus Ungari jälgima ja hindama programmi tõhusust ja lisaväärtust ning looma järelmeetmete mehhanismi, et küsida osalejatelt tagasisidet. Järelmeetmete mehhanismi tulemusi tuli arvesse võtta 31. juuliks 2026 tehtavas otsuses selle kohta, kas koolitusprogrammi jätkata ja kas seda on vaja muuta.

¹⁷⁵ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendused 27–29.

¹⁷⁶ Kirjalik teade, lk 204–206. 2024. aasta puhul kirjaliku teate lisa 8.1, valitsuse otsus nr 1082/2024, 2024. aasta ametlik väljaanne nr 38; lisa 8.2, valitsuse otsus nr 1086/2025, 2025. aasta ametlik väljaanne nr 35; lisa 8.3, valitsuse otsus nr 1106/2026, 2026. aasta ametlik väljaanne nr 31.

¹⁷⁷ Kirjalik teade, lk 206.

¹⁷⁸ Tegevuskava täiendati järgmiste uute meetmetega: i) selliste avaliku sektori hankijate uurimine, keda ühe pakkujaga hanked mitme aasta jooksul kõige rohkem mõjutasid; ii) eelneva turuanalüüsi kasutamise toetamine; iii) läbivaatamisasutuses kaabeõigust käsitlevate teadmiste suurendamine; iv) pakkujate koolitamiseks uue kontseptsiooni väljatöötamine; v) riigihangete puhul konkurentsioiguse rikkumiste tuvastamise suuniste läbivaatamine ja täiendamine. Vt kirjalik teade, lk 182–183.

¹⁷⁹ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 27, ja komisjoni teatis, punktid 124 ja 125.

- (150) Komisjoni uuesti hindamise otsuses leidis komisjon, et selle parandusmeetme rakendamine edeneb õigeaegselt¹⁸⁰.
- (151) Ungari teatas oma kirjalikus teates, et koolituskava võeti kasutusele 30. juunil 2023¹⁸¹. Kuigi esimest tähtaega ei järgitud – 31. märtsiks 2024 oli koolituse edukalt läbinud ainult 268 VKEd – oli 30. septembriks 2024 seda teinud 1 342 VKEd ja 31. märtsi 2026. aasta seisuga oli programmi raames koolitustel osalenud üle 2 500 VKE¹⁸².
- (152) Ungari kogus osalejatelt ulatuslikku tagasisidet ning hindas programmi tõhusust ja lisaväärtust. Selle põhjal otsustas Ungari programmi tulevikus jätkata, tehes selles teatavaid muudatusi ja parandusi ning võttes arvesse rakendusperioodil kogutud teavet¹⁸³.
- (153) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et koolituse läbinud ettevõtjate esimene vahe-eesmärk saavutati pärast algselt kavandatud kuupäeva, kuid lõppeesmärk siiski täideti. Nõukogu väljendab heameelt Ungari jätkuva pühendumuse üle pakkuda koolitusvõimalusi, et suurendada konkurentsi riigihangete valdkonnas, eelkõige VKEdes osalemise kaudu.

2.14. Mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele riigihangetes osalemisega kaasnevate kulude hüvitamiseks ette nähtud toetuskava loomine

- (154) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest kohustus Ungari looma ja käivitama 31. märtsiks 2023 toetuskava, millega nähakse 30. juuniks 2026 ette objektiivsetel, mittediskrimineerivatel ja läbipaistvatel valikukriteeriumidel põhinev kindlasummaline hüvitis vähemalt 1 800 toetuskõlblikule VKE-le nende riigihankemenetlustes osalemisega seotud kulude eest, et hõlbustada nende osalemist riigihangetes ja vähendada nende turule sisenemise tõkkeid.
- (155) Lisaks kohustus Ungari tegema 30. septembriks 2024 vahehindamise ja 31. juuliks 2026 pärast toetusprogrammi lõppu) lõpphindamise, mille raames käsitletakse programmi lisaväärtust ja tõhusust ning asjaomaseid sektoreid. Nõukogu rakendusotsuses ei analüüsitud ega hinnatud seda parandusmeedet, kuna komisjon võttis kohustuse jälgida selle rakendamist Ungari kvartaliaruannete põhjal¹⁸⁴.
- (156) Uuesti hindamise otsuses juhtis komisjon tähelepanu toetuskava ülesehituse puudustele, mis seavad ohtu parandusmeetmega võetud kohustuste täitmise¹⁸⁵.
- (157) Kirjalikus teates märkis Ungari, et programmitöö perioodi lõpuks oli toetust saanud ainult 1 477 osalejat¹⁸⁶. Pärast komisjoniga peetud arutelusid muudeti 11. jaanuaril 2024 esialgsel (31. märtsi 2023) kandideerimiskutset, et pöörata rohkem tähelepanu mikro- ja väikestele ettevõtjatele. 20. detsembril 2024 tehti veel üks muudatus, et käsitleda meedias tõstatatud väidetava pettusega seotud probleeme¹⁸⁷. Vahehindamine tehti märkimisväärse hiline misega ja põhines vaid väikesel valimil osalejate täidetud küsimustikest,¹⁸⁸ mis piiras selle kasutatavust programmi teises etapis. Veidi hiline n

¹⁸⁰ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendused 30–33.

¹⁸¹ Kirjalik teade, lk 207.

¹⁸² Kirjaliku teate lisa 13.1, koolituse läbinud VKEd.

¹⁸³ See otsus võeti vastu mõni nädal hiljem kui parandusmeetmes ette nähtud algne kuupäev (31. juuli 2026); vt kirjaliku teate lisa 13.4, valitsuse otsus 1270/2026, 2026. aasta ametlik väljaanne nr 118.

¹⁸⁴ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 27, ja komisjoni teatis, punktid 126 ja 127.

¹⁸⁵ Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendused 34–36.

¹⁸⁶ Kirjalik teade, lk 212–213.

¹⁸⁷ Kirjalik teade, lk 210–211.

¹⁸⁸ Kirjalik teade, lk 211, ja kirjaliku teate lisa 14.1, toetuskava vaheanalüüs, 19. veebruar 2026. Vahehindamisel tugineti muu hulgas 103 vastaja küsimustikele, mis olid täidetud 30. juuniks 2025.

lõpphindamise jaoks osalejatelt täiendavat tagasisidet ei kogutud, mistõttu jäi 11-kuuline ajavahemik katmata¹⁸⁹.

- (158) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et parandusmeetet ei saa pidada täielikult täidetuks. Sellega seoses tuleks parandusmeetet hinnata, võttes arvesse selle suhtelist tähtsust liidu eelarve kaitsmisel ning muid riigihangetega seonduvaid keskseid parandusmeetmeid ja muid riigihangetega seonduvaid uusi parandusmeetmeid.

2.15. Komisjoni riskihindamisvahendi Arachne kasutamine

- (159) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest kohustus Ungari kohaldama menetlusi komisjoni poolt liikmesriikide käsutusse antud ühtse andmekaeve- ja riskihindamisvahendi („Arachne“, nüüd „Arachne+“) kõigi funktsioonide süsteemseks ja laiendatud kasutamiseks liidu toetuse andmisel kõigi programmitöö perioodide jooksul, et tulemuslikult ennetada ja avastada huvide konflikti, pettust, korruptsiooni, topeltrahastamist ja muid õigusnormide rikkumisi. Vahendisse üles laaditud andmekogumitele tuli anda täielik juurdepääs ka kõigile asjaomastele auditi- ja kontrollorganitele¹⁹⁰.
- (160) Kuigi nõukogu rakendusotsuses leiti, et meede oli sel ajal täidetud,¹⁹¹ leiti komisjoni uuesti hindamise otsuses, et kõik andmed kogu liidu rahastamise kohta ei tundunud olevat üles laaditud ning Arachne tegelikus kasutamises esineb puudusi¹⁹².
- (161) Ungari märkis oma kirjalikus teates, et õigusraamistiku muudatustega¹⁹³ muudeti kohustuslikuks, et i) ametiasutused laadivad iga kahe kuu järel Arachne+ vahendisse õigel ajal üles kõik kohaldatavates ELi määrustes sätestatud andmeväljade andmed (sealhulgas ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) omad), ii) kõik juhtimis-, kontrolli- ja auditeerimisasutused kasutavad laialdaselt Arachne+ vahendit (nad teevad lisakontrolle, kui Arachne+ annab märku riskist, ning nad järgivad oma otsustusmenetlustes siduvalt Arachne+ riskisignaale), ning iii) Ungari asjaomastele auditeerimisasutustele ning komisjoni asjaomastele talitustele ja kontrolliasutustele tagatakse täielik juurdepääs Arachne+ funktsioonidele.
- (162) Tunnistades, et ÜPP andmed ei olnud täielikult, õigel ajal ega korrapäraselt üles laaditud, esitas Ungari tegevuskava, milles käsitletakse ülesannete kindlaksmääramist ja kirjeldamist, vastutavaid isikuid, tähtaegu, vajalikke ressursse, edukriteeriume ning seire meetodit ja ajakava, et jälgida ÜPP andmete üleslaadimist ning vahendi kasutamist asjaomaste asutuste ja organite poolt,¹⁹⁴ kusjuures viimased meetmed tuleb rakendada 31. detsembriks 2026¹⁹⁵. Ungari märkis oma kirjalikus teates, et ta esitab 2026. aasta lõpuks tegevuskava rakendamise kohta täiendavad ajakohastatud andmed väljaspool tingimuslikkuse määrase kohase menetluse raamistikku¹⁹⁶.

¹⁸⁹ Kirjalik teade, lk 212, ja kirjaliku teate lisa 14.2, toetuskava lõpphindamine, 25. august 2026.

¹⁹⁰ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 52, ja komisjoni teatis, punkt 128.

¹⁹¹ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 53.

¹⁹² Komisjoni uuesti hindamise otsus, põhjendus 20.

¹⁹³ Kirjalik teade, lk 214–221.

¹⁹⁴ Tegevuskava võeti vastu valitsuse otsusena. Vt kirjaliku teate lisa 15.7, valitsuse määrus [otsus] nr 1259/2026 (14. august), 2026. aasta ametlik väljaanne nr 113.

¹⁹⁵ Kirjalik teade, lk 223.

¹⁹⁶ Vt kirjaliku teate lisa 15.6, valitsuse dekreeidi nr 272/2014 (5. november) konsolideeritud versioon, mis kehtib alates 8. augustist 2026; kirjaliku teate lisa 15.4, valitsuse dekreeidi nr 256/2021 (18. mai) konsolideeritud versioon, mis kehtib alates 8. augustist 2026; ja kirjaliku teate lisa 15.1, valitsuse dekreet nr 373/2022 (30. september), 2022. aasta ametlik väljaanne nr 159.

- (163) Kooskõlas selle parandusmeetme raames võetud algse kohustusega esitas EUTAF 31. augustil 2026 määruse (EL) 2021/1060 kohase liidu toetuse (välja arvatud Euroopa territoriaalse koostöö eesmärk) ning taaste- ja vastupidavusrahastu kohta auditiaruande, milles esitati märkusteta auditiarvamus selliste menetluste asjakohasuse kohta, millega tagatakse täieliku teabe üleslaadimine Arachne+ vahendisse iga kahe kuu järel, kinnitati, et andmed olid tegelikult täielikult üles laaditud, ning et riiklikud ametiasutused on kehtestanud korra Arachne+ riskihindamise tulemuste süstemaatiliseks järelkontrolliks¹⁹⁷.
- (164) Komisjoni hinnangule tuginedes leiab nõukogu, et kuigi teatava liidu rahalise toetuse andmed tuleb vahendisse veel üles laadida ning praktiline kord, millega tagatakse kõigi kohaldatavates ELi määrustes ette nähtud andmeväljade andmete üleslaadimine Arachne+ süsteemi ning selle täielik ja tõhus praktiline kasutamine kogu ÜPP toetuse puhul, viiakse lõpule alles 2026. aasta lõpuks, on Ungari muutnud vajalikke õigusakte ning näidanud üles valmisolekut kõrvaldada allesjäänud puudused kiiresti ja tõsiselt tegevuskava abil. Kuigi parandusmeetet ei saa pidada täielikult täidetuks, tuleks seda hinnata kõiki muid parandusmeetmeid arvesse võttes.

2.16. Koostöö tugevdamine Euroopa Pettustevastase Ametiga

- (165) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest võttis Ungari kohustuse tõhustada Euroopa Pettustevastase Ametiga (OLAF) tehtavat koostööd, määrares pädeva riikliku asutuse, kes abistab OLAFit kohapealsete kontrollide tegemisel, kui kontrollitav ettevõtja keeldub koostööd tegemast. Samuti kohustus Ungari kehtestama hoiatava rahalise karistuse, mida kohaldatakse juhul, kui ettevõtja keeldub OLAFiga kohapealse kontrolli ja inspekteerimise eesmärgil koostööd tegemast. Nõukogu rakendusotsuses leidis nõukogu, et Ungari on selle parandusmeetmega seotud kohustused täitnud¹⁹⁸.
- (166) Ungari märkis oma kirjalikus teates, et kuna selle parandusmeetmega seoses ei esine ega ole ka varem tuvastatud täiendavaid nõrkusi ega puudusi, tuleks see lugeda täidetuks: riiklik maksu- ja tolliamet on jätkuvalt pädev riiklik asutus, kes abistab OLAFit Ungaris kohapealsete kontrollide tegemisel, ning kehtivad normid võimaldavad OLAFil tõhusalt teha kohapealseid kontrolle ja eri liiki inspekteerimisi, eelkõige tagades talle tõendite säilitamiseks vajalikud volitused, sealhulgas õiguse võtta kohapeal ära esemeid, nõuda teavet, kontrollida isikusamasust ja siseneda asjaomastesse ruumidesse. Juba 2022. aastal kehtestas Ungari hoiatava rahalise karistuse, mida kohaldatakse juhul, kui ettevõtja keeldub OLAFiga kohapealse kontrolli ja inspekteerimise eesmärgil koostööd tegemast¹⁹⁹.
- (167) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et Ungari on selle parandusmeetme täitnud.

2.17. Sellise õigusakti vastuvõtmine, millega tagatakse avaliku sektori kulutuste suurem läbipaistvus

- (168) Osana 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmetest kohustus Ungari võtma 31. oktoobriks 2022 vastu õigusakti, millega tagatakse avaliku sektori kulutuste suurem läbipaistvus, kehtestades kõigile avaliku sektori asutustele kohustuse avaldada

¹⁹⁷ Kirjalik teade, lk 222, ja kirjaliku teate lisa 15.11, EUTAFi aruanne ARACHNE hindamise kohta. Auditi ulatus hõlmab järgmisi programme ja vahendeid: DIMOP Plus, EFOP Plus, GINOP Plus, IKOP Plus, KEHOP Plus, MAHOP Plus, TOP Plus, VOP Plus, BBA Plus, HAVE Plus, MMIA Plus, taaste- ja vastupidavusrahastu.

¹⁹⁸ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 53.

¹⁹⁹ Kirjalik teade, lk 225–227.

keskregistris ennetavalt eelnevalt kindlaks määratud teave avaliku sektori vahendite kasutamise kohta²⁰⁰ ning tagades registrile tasuta juurdepääsu.

- (169) Nõukogu rakendusotsuses leiti, et Ungari on asjaomased peamised rakendusetapid ellu viinud, kuigi hilinemisega. Siiski esineb õigusraamistikus teatavaid puudusi, mis vähendavad selle tõhusust, nimelt puudub kõigil avaliku sektori hankijatel kohustus avaldada teavet juhul, kui keskregistrisse üles laaditud miinimumandmed ei sisalda andmeid avaliku sektori kulutuste eest vastutava asutuse, avaliku sektori hankija või teenuseosutajate, tarnijate ja suutlikkuse pakkujate kohta²⁰¹.
- (170) Oma kirjalikus teates väitis Ungari, et seadusandlike muudatustega kõrvaldati kaks nõukogu rakendusotsuses tuvastatud puudust, nimelt i) avaliku teabe keskregistri platvormil andmeid avaldavate üksuste isikuline kohaldamisala ja ii) kättesaadavad minimaalsed andmekogumid²⁰².
- (171) Esiteks laiendati koondseadusega muudetud 2011. aasta CXII seaduse (teabealase enesemääramise õiguse ja teabevabaduse kohta, edaspidi „teabevabaduse seadus“) paragrahvi 37/C lõikega 1 avaldamise isikulist kohaldamisala, et see hõlmaks ulatuslikult avalikke ülesandeid täitvaid asutusi (sealhulgas vähemalt riigikassa registrisse kantud juriidilisi isikuid, riigi omandis olevaid ettevõtjaid ja nende asutatud sihtasutusi, riigi asutatud varahaldusfonde, avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi ning nende asutatud või hallatavaid juriidilisi isikuid ning HUN-RENI teadusvõrgustikku).
- (172) Teiseks laiendatakse koondseadusega muudetud teabevabaduse seaduse paragrahvi 37/C lõikega 3 avaliku teabe keskregistri platvormil avaldatavate andmete kategooriaid kooskõlas esialgsete kohustustega.
- (173) Kooskõlas kohustusega avaldada andmekogumid keskregistris avatud, koostalitlusvõimelises ja masinloetavas vormingus, mis võimaldab hulgi allalaadimist ning andmete sortimist, otsimist, väljavõtete tegemist, võrdlemist ja taaskasutamist,²⁰³ muudeti teabevabaduse seaduse § 37/C lõiget 1 koondseaduse § 27 lõikega 1 ja muudatus jõustus 26. augustil 2026. 31. augustil 2026 viis Ungari lõpule ka registri funktsioonide arendamise²⁰⁴.
- (174) Seetõttu leiab nõukogu komisjoni hinnangu põhjal, et Ungari on selle parandusmeetme alusel võetud kohustused täitnud.

2.18. Osalemine tõhustatud koostöös Euroopa Prokuratuuri asutamisel

- (175) Lisaks 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmete täitmisest teatamisele viitas Ungari oma kirjalikus teates teatele, mis esitati komisjonile 29. mail 2026 kavatsuse kohta osaleda tõhustatud koostöös Euroopa Prokuratuuri asutamisel. Ungari taotles võimalust kohaldada Ungaris määrust (EL) 2017/1939 seoses Euroopa Prokuratuuri pädevusse kuuluvate kuritegudega, mis on toime pandud enne Ungari ühinemist tõhustatud koostööga, või 1. juunil 2021 või pärast seda – kuupäev, mil Euroopa Prokuratuur asus täitma oma uurimis- ja süüdistuse esitamise ülesandeid.
- (176) Komisjon kinnitas oma 10. juuli 2026. aasta otsusega (EL) 2026/1701 Ungari osalemist tõhustatud koostöös Euroopa Prokuratuuri asutamisel ning märkis, et

²⁰⁰ Nõukogu rakendusotsus, põhjendus 54.

²⁰¹ Sealsamas.

²⁰² Kirjalik teade, lk 228–246; kirjaliku teate lisa 17.2, valitsuse määrus nr 128/2026 (25. august), 2026. aasta ametlik väljaanne nr 117.

²⁰³ Teabevabaduse seaduse § 33 lõige 1 ja § 37 punkt c, mida on muudetud koondseaduse § 27 lõikega 1.

²⁰⁴ Register on kättesaadav aadressil <https://kif.gov.hu/>.

määrust (EL) 2017/1939 kohaldatakse Ungaris kõigi Euroopa Prokuratuuri pädevusse kuuluvate kuritegude suhtes, mis on toime pandud pärast 1. juunit 2021²⁰⁵.

- (177) Ungari märkis oma kirjalikus teates, et tema hiljutine ühinemine Euroopa Prokuratuuriga ning parandusmeede, millega muudetakse eespool punktis 2.5 kirjeldatud kriminaalasja erimenetlust, aitavad märkimisväärselt kaasa nõukogu rakendusotsuses tuvastatud selliste nõrkuste kõrvaldamisele, mis on seotud süüdistuse esitamise tõhususega, eelkõige korruptsiooniga seotud kuritegude ja liidu finantshuve kahjustavate kuritegude tõhusa uurimise ja nende eest süüdistuse esitamisega, samuti vajadusega tugevdada korruptsioonivastast võitlust²⁰⁶. Euroopa Prokuratuuris osalemist tuleks käsitada täiendava parandusmeetmena, mille eesmärk on horisontaalselt kõrvaldada nõukogu rakendusotsuses tuvastatud puudused. Ungari loob praegu Euroopa Prokuratuuris osalemiseks vajalikku riiklikku õigus- ja institutsioonilist raamistikku.
- (178) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et Euroopa Prokuratuuris osalemine on keskne parandusmeede, mis suurendab veelgi liidu finantshuve kahjustavate kuritegude uurimise ja nende eest süüdistuse esitamise tõhusust Ungaris ning aitab seeläbi horisontaalselt kaasa liidu eelarve kaitsele.

2.19. Aususe, läbipaistvuse ja konkurentsivõime tugevdamine riigihanketurul

- (179) Lisaks 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmete täitmisest teatamisele esitas Ungari oma kirjalikus teates mitu riigihangete seaduse muudatust, et i) suurendada konkurentsi ja menetluste läbipaistvust ning ii) vähendada korruptsiooni ja huvide konflikti ohtu riigihangete valdkonnas²⁰⁷.
- (180) Muudatuste kohaselt peavad avaliku sektori hankijad nüüd igal aastal avaldama andmed lepingu täitmise kohta, tegema hankedokumendid koos teatega menetluse algatamise kohta kättesaadavaks ilma elektroonilises riigihangete süsteemis eelneva registreerimise nõudeta²⁰⁸ ning kontsessioonide puhul registreerima kirjalikult ja avaldama esialgse turu-uuringu tulemused, kontsessioonäri investeeringutasuvuse arvutused ja konkurentsi kaitseks võetud meetmed²⁰⁹.
- (181) Uued regulatiivsed korruptsiooni ennetamise meetmed hõlmavad selliste ettevõtjate hankemenetlusest kõrvalejätmist, kes ei kvalifitseeru riigihangete seaduse paragrahvi 3 punktis 10a (mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 78) määratletud läbipaistvaks ettevõtjaks,²¹⁰ avaliku sektori hankijate sõnaselget võimalust kehtestada lepingute täitmisega seotud korruptsioonivastased tingimused²¹¹ ning sellise

²⁰⁵ Komisjoni 10. juuli 2026. aasta otsus (EL) 2026/1701, millega kinnitatakse Ungari osalemine tõhustatud koostöös Euroopa Prokuratuuri asutamisel (ELT L, 2026/1701, 13.7.2026, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2026/1701/oj>). Vt ka kirjaliku teate lisa 18.3, valitsuse otsus nr 1142/2026 (14. mai), 2026. aasta ametlik väljaanne nr 47.

²⁰⁶ Nõukogu rakendusotsus, põhjendused 44–46.

²⁰⁷ Koondseaduse paragrahvid 78–97 ja paragrahv 181, millega muudetakse riigihangete seadust.

²⁰⁸ Riigihangete seaduse paragrahv 39, mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 81.

²⁰⁹ Riigihangete seaduse paragrahvi 120 lõige 4, mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 85.

²¹⁰ Vt ka riigihangete seaduse paragrahvi 62 lõike 1 punkti k alapunkt kb, mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 83 ja mille kohaselt ei tohi riigihankemenetluses osaleda ettevõtja, kes „ei kvalifitseeru läbipaistvaks ettevõtjaks“.

²¹¹ Riigihangete seaduse paragrahvi 132 lõiked 1, 4 ja 5, mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 87.

lepingutingimuse kohustuslikku lisamist, mille kohaselt peab edukas pakkuja tegema koostööd korruptsioonikuritegude riskide maandamisel²¹².

- (182) Huvide konflikti käsitlevate muudetud eeskirjadega kehtestatakse sellise konflikti eeldus, kui hankija nimel tegutsev isik on menetluses osaleva ettevõtja tegelik tulusaaja, ning nähakse ette, et riigihangete seaduses osutatud kõrgete ametnike sugulasi käsitatakse huvide konflikti olukorras olevana²¹³.
- (183) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et riigihangete raamistikku tehtud muudatused on positiivsed meetmed, millega suurendatakse tõhusalt Ungari riigihangete läbipaistvust ja konkurentsi ning tugevdatakse veelgi Ungari üldist korruptsioonivastast õigusraamistikku.

2.20. Eeskirjad, millega tagatakse üksuste tegelike tulusaajate läbipaistvus ja selgitatakse avaliku sektori toetuste kasutamist

- (184) Lisaks 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmete täitmisest teatamisele märkis Ungari oma kirjalikus teates, et vastu on võetud uued normid, millega veelgi tugevdada liidu finantshuvide ja ELi eelarve kaitset, tagades tegelike tulusaajate läbipaistvuse ja selgitades avaliku sektori vahendite kasutamist²¹⁴.
- (185) Sellega seoses muudeti koondseadusega mitut muudes õigusaktides sisalduvat sätet, et: i) vaadata läbi tegeliku tulusaaja määratlus, lisades erisätteid erainvesteeringufondide kohta, kellel on kohustus teavitada oma tegelikust tulusaajast kooskõlas määrusega (EL) 2024/1624²¹⁵; ii) lisada ajakirjanikud ja kodanikuühiskonna organisatsioonid nende füüsiliste või juriidiliste isikute loetellu, kellel on õigustatud huvi pääseda juurde tegelike tulusaajate andmetele, kusjuures õiguslik huvi pääseda juurde tegelikke tulusaajaid käsitlevale teabele on eelkõige kodanikuühiskonna organisatsioonidel²¹⁶; iii) tagada, et liidu vahendite haldamise ja kontrolli eest vastutavatel asutustel Ungaris on võimalus koguda teavet börsivälistesse ettevõtetesse investeerivate fondide tegelike tulusaajate kohta ja kontrollida neid vähemalt alates 1. veebruarist 2020²¹⁷; iv) selgitada ja laiendada selliste normide kohaldamisala ametiisikutele ja üksustele²¹⁸.
- (186) Komisjoni hinnangu põhjal leiab nõukogu, et see parandusmeede tugevdab veelgi läbipaistvust ja korruptsioonivastast õigusraamistikku seoses liidu vahendite kasutamisega Ungaris.

²¹² Riigihangete seaduse paragrahvi 136 lõike 1 punkt c, mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 88.

²¹³ Riigihangete seaduse paragrahvi 25 lõike 5 punkt b ja lõige 6, mida on muudetud koondseaduse paragrahviga 80.

²¹⁴ Kirjalik teade, lk 271–273. Kirjaliku teate lisa 20.1, 2021. aasta tegelike tulusaajate registri seaduse XLIII konsolideeritud versioon, kehtiv alates 31. juulist 2026.

²¹⁵ Koondseaduse paragrahvi 101 lõigetega 2–3 muudeti 2017. aasta LIII seaduse (rahapesu ja terrorismi rahastamise ennetamise ja tõkestamise kohta) paragrahvi 3 punkti 38 alapunkti g ja paragrahvi 48. Vt ka 2021. aasta XLIII seaduse (finants- ja muude teenuste osutajate identifitseerimiskohustustega seotud andmearuandlusraamistiku loomise ja toimimise kohta) paragrahvi 1 lõike 1 punkt 30 ja paragrahvi 1 lõige 2.

²¹⁶ Koondseaduse paragrahvi 145 lõigetega 1 ja 3 muudeti 2021. aasta XLIII seaduse (finants- ja muude teenuste osutajate identifitseerimiskohustustega seotud andmearuandlusraamistiku loomise ja toimimise kohta) paragrahvi 8.

²¹⁷ Koondseaduse paragrahviga 146 muudeti 2021. aasta XLIII seaduse (finants- ja muude teenuste osutajate identifitseerimiskohustustega seotud andmearuandlusraamistiku loomise ja toimimise kohta) paragrahvi 26/C.

²¹⁸ Koondseaduse paragrahvidega 9–12 muudeti 2007. aasta CLXXXI seaduse (riigi vahenditest antavate toetuste läbipaistvuse kohta) sätteid.

3. JÄRELDUSED

- (187) Eespool toodud asjaolusid ja analüüsi arvesse võttes ning komisjoni hinnangule tuginedes leiab nõukogu, et Ungari on astunud hulk samme, et rakendada 2022. aastal vastu võetud parandusmeetmed ning kõrvaldada nõrkused, riskid ja puudused, mis olid mitme parandusmeetme puhul alles jäänud.
- (188) Ungari esitas tõendid horisontaalsete, struktuursete ja süsteemsete ning keskse tähtsusega parandusmeetmete täitmise kohta, et kõrvaldada õigusriigi põhimõtete süsteemsed rikkumised seoses riigihangete, prokuratuuri tegevuse tõhususe ja korruptsioonivastase võitlusega (vt eespool punktid 2.2, 2.4 ja 2.5).
- (189) Ungari võttis vastu ka uusi samavõrd keskse tähtsusega parandusmeetmeid, võttes arvesse nende mõju nii õigusriigi põhimõtete rikkumistest mõjutatud valdkondadele kui ka nendega seotud, ohus olevatele liidu vahenditele. Eelkõige suurendab Ungari osalemine Euroopa Prokuratuuris liidu finantshuve kahjustavate kuritegude tõhusat uurimist ja süüdistuste esitamist ning aitab seeläbi horisontaalselt kaasa liidu eelarve kaitsmisele²¹⁹. Asjaolu, et komisjon otsustas Ungari taotlusel kohaldada Ungaris määrust (EL) 2017/1939 1. juunil 2021 või pärast seda toime pandud süütegude suhtes, tähendab, et Euroopa Prokuratuuri uurimised võivad hõlmata kogu ajavahemikku alates nõukogu meetmete vastuvõtmisest 2022. aastal. Lisaks toetavad tegelikke tulusaajaid käsitlevad uued normid korruptsioonivastast võitlust rangemate aruandlusstandardite kaudu, mis võimaldavad avalikku kontrolli²²⁰.
- (190) Peale selle on Ungari nüüd astunud kehtestatud parandusmeetmete abil otsustavaid samme, et suurendada riigihangete läbipaistvust ja konkurentsi mitme koordineeritud ja sihipärase meetme kaudu, seda nii teatavate parandusmeetmete jätkuva rakendamisega viimastel aastatel²²¹ kui ka riigihangete seaduse viimase reformiga võetud uute meetmetega²²².
- (191) Sama lähenemisviisi järgis Ungari ka seoses varem kindlaks tehtud puudustega avalikes huvides tegutsevaid usaldushaldusi käsitlevas riiklikus õigusraamistikus, mida muudeti mitte ainult huvide konflikti riskide vähendamiseks, vaid ka selleks, et avalikes huvides tegutsevad usaldushaldused järk-järgult täielikult likvideerida.
- (192) Kuigi mõne meetme puhul ei täidetud algselt kavandatud kohustusi ja eesmärke täielikult,²²³ läks Ungari paljudel juhtudel kaugemale sellest, mida ta 2022. aastal kohustus tegema. Eelkõige annab praegu kehtiv vara deklareerimise süsteem ametialase aususe ametile oluliselt ulatuslikumad kontrollivolitused ning laiendab väga laiale suure riskiga ametnike ringile varadeklaratsioonide esitamise kohustused ja nende kohustuse täitmata jätmise eest määratavad karistused, mis olid algselt ette nähtud ainult väiksemale isikute rühmale. Ametialase aususe ameti volitusi on tugevdatud ka muudes valdkondades, eelkõige seoses juurdepääsuga andmetele, mis on ameti järelevalveülesannete tõhusaks täitmiseks väga oluline. Need täiendavad

²¹⁹ Vt punkt 2.18.

²²⁰ Vt punkt 2.20.

²²¹ Vt näiteks liidu vahenditest rahastatavate ühe pakujaga hankemenetluste jätkuv väike osakaal (punkt 2.7), ühe pakujaga menetlusest teatamise vahendi väljatöötamine ja jätkuv kasutamine, elektrooniline riigihangete süsteem (punktid 2.9, 2.10 ja 2.11) ning tegevuskava vastuvõtmine, et suurendada konkurentsi riigihangete valdkonnas, ja selle korrapärased läbivaatamised (punkt 2.12).

²²² Vt punkt 2.19.

²²³ Vt eelkõige riiklik korruptsioonivastane strateegia ja sellega seotud tegevuskava (punkt 2.4); riigieelarvest rahastatavate ühe pakujaga hankemenetluste osakaalu vähendamine (punkt 2.8); ning mikro-, väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele riigihangetes osalemisega kaasnevate kulude hüvitamiseks ette nähtud toetuskava (punkt 2.14).

kohustused koos uute parandusmeetmetega aitavad paremini ja tõhusamalt saavutada eesmärki, mida püüti saavutada konkreetsete parandusmeetmetega.

- (193) Seetõttu tuleks eespool tehtud hindamise põhjal järeldada, et Ungari teatatud parandusmeetmed tervikuna, nagu need on vastu võetud ja pidades silmas nende üksikasju, kõrvaldavad tõhusalt tuvastatud õigusriigi põhimõtete rikkumised ja kaitsevad liidu eelarvet.
- (194) Seetõttu leiab nõukogu, et tingimuslikkuse määruse artiklis 4 sätestatud tingimused ei ole enam täidetud ning nõukogu rakendusotsusega vastu võetud meetmed tuleks kõnealuse määruse artikli 7 lõike 2 kohaselt lõpetada. Sellest tulenevalt tuleks lõpetada ka tingimuslikkuse määruse artikli 5 lõikega 2 ja parandusmeetmete rakendamisega seotud aruandluskohustused,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL, Euratom) 2020/2092 artikli 4 lõikes 1 sätestatud tingimused, mille alusel võtta vastu asjakohased meetmed liidu eelarve kaitsmiseks õigusriigi põhimõtete rikkumise eest Ungaris, ei ole enam täidetud.

Artikkel 2

Vastavalt määruse (EL, Euratom) 2020/2092 artikli 7 lõikele 2 lõpetatakse nõukogu 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsuse (EL) 2022/2506 artiklis 2 sätestatud meetmed.

Artikkel 3

Nõukogu 15. detsembri 2022. aasta rakendusotsuse (EL) 2022/2506 artikli 3 kohaldamine lõpetatakse alates käesoleva otsuse teatavakstegemise kuupäevast.

Artikkel 4

Käesolev otsus on adresseeritud Ungarile ja jõustub selle teatavakstegemise päeval.
Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*